

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
„LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA“ PODGORICA**

**Finansijski izvještaji
i Izvještaj nezavisnog revizora
31. decembar 2019. godine**

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
„LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA“ PODGORICA**

S A D R Ž A J :

STRANA

Izvještaj nezavisnog revizora	1-4
Bilans uspjeha za godinu koja se završila 31. decembra 2019. godine	5
Bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine	6
Izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završila 31. decembra 2019.	7
Bilans novčanih tokova za godinu koja se završila 31. decembra 2019.	8
Napomene uz finansijske izvještaje	9 - 41
Prilog 1: Izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Akcionarskog društva „Lovćen-životna osiguranja“, Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja (strane 5 do 8) Akcionarskog društva za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“, Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine i odgovarajući bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i bilans novčanih tokova za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz finansijske izvještaje uključujući sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije Društva na dan 31. decembra 2019. godine, i njegove finansijske uspješnosti i tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu izvještavanje društava za osiguranje.

Skretanje pažnje

Skrećemo pažnju na napomene 2.2 i 12 uz priložene finansijske izvještaje u kojima je objelodanjeno da je Društvo od 1. januara 2019. godine započelo sa primjenom Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 16 – Zakupi („MSFI 16“). Međutim, do datuma izdavanja ovog izvještaja, u Crnoj Gori nije prilagođena zakonska regulativa za primjenu navedenog standarda sa poreskog aspekta, pa u skladu sa navedenim, efekte proizašle usled primjene MSFI 16, Društvo nije obračunalo niti primijenilo u poreske svrhe. Nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u potencijalne efekte koji mogu proizaći u skladu sa poreskim tretmanom usled primjene MSFI 16 na priložene finansijske izvještaje.

Naše mišljenje nije kvalifikovano u vezi sa prethodno navedenim pitanjem.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Akcionarskog društva „Lovćen životna osiguranja“, Podgorica (nastavak)

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizorsko pitanje	Odgovarajuća revizorska procedura
Vrednovanje tehničkih rezervi i test adekvatnosti obaveza	
Rezervisanja Društva na dan 31. decembra 2019. godine iznose ukupno EUR 3.623 hiljade (napomena 17) i najvećim dijelom se odnose na bruto tehničke rezerve u iznosu od EUR 926 hiljada i matematičku rezervu i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja u iznosu od EUR 2.669 hiljada. Navedene tehničke rezerve odražavaju neizvjesnosti koje su sastavni dio industrije osiguranja. Obračun tehničkih rezervi za ugovore u osiguranju je zahtjevan proces jer uključuje veliki stepen neizvjesnosti procjena, kao i kompleksne matematičke i statističke obračune. Vrednovanje rezervisanja na kraju godine zasniva se na integritetu osnovnih podataka, uključujući likvidacije šteta i pojedinačne procjene nelikvidiranih šteta koje procjenjuju odgovorna lica iz Službe za štete, spoljni advokati koji zastupaju Društvo i rukovodstvo Društva. Podaci o štetama se skupljaju i grupno posmatraju kako bi se odredio ukupan iznos budućih gubitaka po vrstama osiguranja. Modeli rezervacija za štete uzimaju u obzir iskustvo, razvoj šteta, tržišne uslove, kao i sve druge pretpostavke koje su osjetljive na pravne, ekonomske i razne druge faktore nesigurnosti kako bi se adekvatno procijenili buduću gubici. Tehničke rezerve se obračunavaju uzimajući u obzir fakturisane premije, prirodu rizika, i opšteprihvaćene aktuarske metode vrednovanja. Rukovodstvo Društva provjerava štete i premije, ulazne pretpostavke za modele, dok je Odbor direktora odgovoran za imenovanje ovlašćenih aktuara koji imaju zadatak da pregledaju procijenjene tehničke rezerve i da daju mišljenje o njihovoj adekvatnosti na dan 31. decembra 2019. godine. Takođe, Društvo je na dan 31. decembra 2019. godine izradilo test adekvatnosti obaveza sa ciljem utvrđivanja da li su sopstvene priznate rezerve za ugovore o osiguranju adekvatne. Zbog značaja navedenih procjenjivanja i iznosa tehničkih rezervi u ukupnoj pasivi Društva, smatramo njihovo vrednovanje i alokaciju ključnim revizorskim pitanjem.	Angažovali smo interne aktuale u sastavu revizorskog tima, da urade provjere ključnih pretpostavki za procjenu adekvatnosti tehničkih rezervi, kao i testa adekvatnosti obaveza na dan 31. decembra 2019. godine. Oni su imali zadatak da analiziraju i kritički preispitaju korišćenu metodologiju izračuna tehničkih rezervi, kao i da provjere adekvatnost obaveza koje su materijalno značajne i najviše podložne neizvjesnostima. Pored navedenog, naše revizorske procedure su uključivale sledeće: • procjenu ključnih internih kontrola, na bazi uzorka, nad procesom obrade prijavljenih šteta, • prikupljanje i detaljno testiranje na uzorku dokumentacije o štetnim događajima na osnovu kojih je Društvo izvršilo rezervacije za nastale prijavljene štete, • procjenu da li su evidentirane tehničke rezerve u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje, • pregled informacija prezentovanih u finansijskim izvještajima Društva da bismo ocijenili da li je njihova prezentacija dovoljna korisnicima finansijskih izvještaja.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Akcionarskog društva „Lovćen osiguranje“, Podgorica (nastavak)

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu izvještavanje društava za osiguranje i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške i izdavanje revizorskog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavanje i obavljanje revizorskih postupaka koji su prikladni za te rizike i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje neće biti identifikovani veći je nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole,
- stičemo razumijevanje o funkcionisanju internih kontrola koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizorskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Društva,
- vršimo procjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo,
- donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja od strane rukovodstva kao računovodstvene osnove i, na osnovu prikupljenih revizorskih dokaza, o tome da li postoji materijalno značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na objelodanjivanja u vezi sa navedenim u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci zasnivaju se na revizorskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili okolnosti mogu dovesti do prestanka poslovanja Društva u skladu sa načelom stalnosti poslovanja,
- vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim izvještajima osnovne transakcije i događaji prikazani na način kojim se postiže fer prezentacija.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Akcionarskog društva „Lovćen osiguranje“, Podgorica (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vremenski raspored revizije i značajne revizorske nalaze, uključujući eventualne značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koje smo identifikovali tokom revizije.

Ostala pitanja

Reviziju finansijskih izvještaja Društva sastavljenih u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu izveštavanje društava za osiguranje za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine je obavio drugi revizor koji je u svom izvještaju od 26. marta 2019. godine izrazio pozitivno mišljenje.

Izvještaj o drugim zakonskim i regulatornim uslovima

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore, koji nije sastavni dio priloženih finansijskih izvještaja. U skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti priloženog godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu sa finansijskim izvještajima za tu poslovnu godinu. Prema našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u godišnjem izvještaju menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu usaglašene su sa revidiranim finansijskim izvještajima za godinu koja se završava 31. decembra 2019. godine, a godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu sadrži sve elemente definisane odredbama Zakona o računovodstvu.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Katarina Bulatović.

Deloitte d.o.o. Podgorica
14. april 2020. godine

Katarina Bulatović, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 067 izdata 31. marta 2015. godine)

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE „LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA“ PODGORICA

BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2019.

(U hiljadama EUR)	Napomena	Tekuća 2019. godina	Prethodna 2018. godina <i>Reviziju obavio drugi revizor</i>
Obračunate bruto premije osiguranja		3.514	2.158
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(41)	(37)
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	5	3.473	2.121
POSLOVNI PRIHODI		3.473	2.121
Obračunate bruto naknade šteta		(2.783)	(1.171)
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete		77	(38)
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete		(349)	(127)
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta		6	(1)
Rashodi naknada šteta	6	(3.049)	(1.337)
Promjene rezervisanja za bonuse i popuste		(58)	(127)
Promjene matematičkih rezervisanja	17.2	222	(29)
Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja		164	(156)
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	7	(26)	(17)
POSLOVNI RASHODI		(2.911)	(1.510)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT		562	611
Troškovi sticanja osiguranja		(338)	(341)
Amortizacija		(6)	(3)
Troškovi rada		(89)	(80)
Materijalni troškovi		(3)	(6)
Ostali troškovi usluga		(62)	(47)
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		3	3
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	8	(495)	(474)
DOBITAK - NETO POSLOVNI REZULTAT		67	137
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA	9	321	320
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		357	342
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(93)	(82)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		264	260
Prihodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		86	61
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(29)	(1)
Neto finansijski rezultat koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		57	60
DOBITAK REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA		388	457
POREZ NA DOBIT	10.1	(26)	(39)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU		362	418
ZARADA PO AKCIJI (u EUR)	11	1,2696	1,7220

Napomene na stranama od 9 do 41 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 14. april 2020. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovčen - životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Tijana Radinović

Izvršni direktor

Zorka Milić

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE „LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA“ PODGORICA

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2019. GODINE

(U hiljadama EUR)	Napomena	Tekuća 2019. godina	Prethodna 2018. godina <i>Reviziju obavio drugi revizor</i>
AKTIVA			
Nematerijalna imovina		13	1
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	12, 19.3	30	19
Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi		6.861	5.688
Dugoročna finansijska ulaganja	13	6.861	5.688
Kratkoročna finansijska ulaganja	13.1	-	827
Gotovinska sredstva	14	213	158
Kratkoročna potraživanja	15	409	350
Kratkoročna sredstva		622	1.335
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama			
Ukupna aktiva		7.526	7.043
PASIVA			
Akcijski kapital-obične akcije		3.000	2.600
Osnovni kapital	16	3.000	2.600
Revalorizacione rezerve		242	114
- Prenesena dobit iz prethodnih godina		95	77
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine		362	418
Prenesena i neraspoređena dobit		457	495
Rezerve		699	609
Bruto tehničke rezerve		926	707
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja		2.669	2.891
Ostala rezervisanja		28	13
Rezervisanja	17	3.623	3.611
Kratkoročne obaveze	18	162	197
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	19	42	26
Ukupna pasiva		7.526	7.043

Napomene na stranama od 9 do 41
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 14. april 2020. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovćen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Tijana Radinović

Izvršni direktor

Zorka Milić

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE „LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA“ PODGORICA

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2019.

(U hiljadama EUR)	Akcijski kapital, obične akcije	Revalorizacije rezerve	Prenesena i neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2018. godine	2.200	267	177	2.644
Promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(153)	-	(153)
Dobitak tekuće godine	-	-	418	418
Uvećanje akcijskog kapitala	400	-	(100)	300
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	2.600	114	495	3.209
Promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	128	-	128
Uvećanje akcijskog kapitala (napomena 16)	400	-	(400)	-
Dobitak tekuće godine	-	-	362	362
Stanje na dan 31. decembra 2019. godine	3.000	242	457	3.699

Napomene na stranama od 9 do 41
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 14. april 2020. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovčen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Tijana Radinović

Izvršni direktor

Zorika Milić

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE „LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA“ PODGORICA

BILANS NOVČANIH TOKOVA ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2019.

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
A.Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	3.403	2.067
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	3.390	2.054
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranje i reosiguranje)	-	-
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	13	13
Odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	(3.528)	(1.803)
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	(2.779)	(1.152)
Odlivi po osnovu premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja, kao i provizija po osnovu saosiguranja i reosiguranja)	(37)	(34)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(246)	(254)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	(90)	(38)
Odlivi po osnovu zakupnina	(10)	(10)
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	(102)	(56)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(264)	(259)
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	(125)	264
B.Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Priliv gotovine iz aktivnosti investiranja	3.386	2.291
Prilivi od prodaje hartija od vrijednosti	3.068	1.981
Prilivi od kamata	224	215
Prilivi od zakupnina	94	95
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(3.206)	(2.780)
Odlivi po osnovu ulaganja u obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti, neto	(3.187)	(2.776)
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	(19)	(4)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	180	(489)
C.Novčani tokovi iz aktivnosti finansiranja		
Prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	300
Priliv po osnovu izvršenih uplata kapitala	-	300
Neto promjena gotovine	55	75
Gotovina na kraju godine	213	158
Gotovina na početku godine	158	83

Napomene na stranama od 9 do 41
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 14. april 2020. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovčen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Tijana Radinović

Izvršni direktor

Zorka Milić

1. OPŠTE INFORMACIJE

Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“ Podgorica sa sjedištem u Podgorici, ulica Marka Miljanova 29/III (u daljem tekstu: „Društvo“), osnovano je 24. decembra 2010. godine.

Društvo je usaglasilo svoju organizaciju sa Zakonom o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 6/02) i upisalo se u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici 24. decembra 2010. godine pod brojem 4-0009247/001.

Djelatnost Društva čine poslovi životnih osiguranja.

Poslovi životnih osiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju i preduzimanje mjera za sprečavanje i suzbijanje rizika koji mogu ugroziti osigurana lica, kao i zaključivanje i izvršavanje ugovora o reosiguranju osiguranog viška rizika iznad samopridržaja.

Društvo se, u okviru djelatnosti osiguranja, bavi poslovima životnog osiguranja:

- osiguranje života,
- rentno osiguranje,
- dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života,
- druge vrste životnih osiguranja.

Prosječan broj radnika u 2019. godini je 28 radnika (2018: 26 radnika), od kojih je 10 radnika (2018: 9 radnika) zaposleno po ugovoru o dopunskom radu (8 radnika su glavni zastupnici, interni revizor i koordinator za upravljanje rizicima).

Osnovni kapital Društva na 31. decembar 2019. godine iznosi EUR 3.000 hiljada. Akcionarski kapital je podijeljen na 300 hiljada akcija koje imaju pojedinačnu nominalnu vrijednost 10 EUR. Sve akcije su obične (redovne) akcije, glase na ime i čine jednu klasu akcija.

Jedini akcionar Društva je njegov osnivač Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 052/16 od 09. avgusta 2016. godine).

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. List RC“, br. 078/06, 019/07, „Sl. List CG“, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16), regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izvještaja“. Pored toga, navedeni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu sa MSFI 4 – „Ugovori o osiguranju“.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine nisu prevedeni niti objavljeni.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)**

Osim navedenog, određeni zakonski propisi odstupaju od MSFI i MRS. Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih izvještaja Društva, priloženi finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR). Sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2.2. Primjena novih i dopunjenih standarda

Novi i dopunjeni Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 16 – Zakupi („MSFI 16“) koji je primjenjiv za tekući period

Utica j inicijalne primjene MSFI 16 – Zakupi

U tekućoj godini, Društvo je primijenilo MSFI 16 (izdat od strane Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe „IASB“ u januaru 2016. godine) koji je primjenjiv za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine.

MSFI 16 uvodi nove ili izmijenjene zahtjeve u vezi sa računovodstvenim tretmanom zakupa. Ovaj standard uvodi značajne promjene u računovodstvenom tretmanu kod zakupaca uklanjanjem razlike između operativnog i finansijskog lizinga i zahtijeva priznavanje imovine s pravom korišćenja i obaveze za zakup na početku svih zakupa, osim kratkoročnih zakupa i zakupa imovine male vrijednosti. Nasuprot računovodstvenom tretmanu kod zakupaca, zahtjevi za računovodstvenim tretmanom kod zakupodavaca su ostali većinom nepromijenjeni. Više detalja o novim zahtjevima ovog standarda predstavljeno je u napomeni 3.

Utica j primjene MSFI 16 na finansijske izvještaje Društva su opisani ispod.

Datum inicijalne primjene MSFI 16 je 1. januar 2019. godine.

Društvo je primijenilo MSFI 16 koristeći modifikovani način primjene koji:

- zahtijeva da Društvo prizna kumulativni efekat inicijalne primjene MSFI 16 kroz prilagođavanje početnog stanja neraspoređene dobiti na dan inicijalne primjene,
- ne dozvoljavaju korekciju uporednih perioda, koji nastavljaju da se prezentuju prema MRS 17 i IFRIC 4.

(a) Utica j nove definicije zakupa

Društvo je iskoristilo praktičnu olakšicu dostupnu prilikom prelaska na MSFI 16 da ne vrši ponovno razmatranje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa. Prema tome, definicija zakupa u skladu sa MRS 17 i IFRIC 4 nastaviće se primjenjivati za zakupe zaključene ili promijenjene prije 1. januara 2019. godine.

Promjena u definiciji zakupa uglavnom se odnosi na princip kontrole. MSFI 16 određuje da li ugovor sadrži elemente zakupa na osnovu prava zakupca na kontrolu identifikovane imovine za određeni period u zamjenu za naknadu.

Društvo primjenjuje definiciju zakupa i povezana uputstva utvrđena u MSFI 16 na sve ugovore o zakupu koji su važeći 1. januara 2019. godine (bilo da je u svojstvu zakupodavca ili zakupca u predmetnim ugovorima o zakupu). U pripremi za inicijalnu primjenu MSFI 16, Društvo je sprovelo projekat implementacije. Projekat je pokazao da nova definicija MSFI 16 neće značajno promijeniti opseg ugovora koji zadovoljavaju definiciju zakupa za Društvo.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.2. Primjena novih i dopunjenih standarda (nastavak)**

Novi i dopunjeni Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 16 – Zakupi („MSFI 16“) koji je primjenjiv za tekući period (nastavak)

Uticaj inicijalne primjene MSFI 16 – Zakupi (nastavak)

(b) Uticaj na računovodstveni tretman zakupaca

Bivši operativni zakupi

MSFI 16 mijenja način na koji Društvo računovodstveno obuhvata zakupe koji su ranije klasifikovani kao operativni zakupi u skladu sa MRS 17, koji nisu prikazivani u bilansu stanja, odnosno vodili su se vanbilansno. Primjenom MSFI 16 na sve ugovore o zakupu (osim dolje navedenih), Društvo:

- priznaje imovinu s pravom korišćenja i obavezu po osnovu zakupa u bilansu stanja, inicijalno odmjerenu po sadašnjoj vrijednosti budućih plaćanja zakupa, s tim što imovinu s pravom korišćenja koriguje za iznos obaveza za zakup ili pretplata u skladu sa MSFI 16,
- priznaje amortizaciju imovine s pravom korišćenja i kamatu na obaveze po osnovu zakupa u bilansu uspjeha.

Podsticaji u vezi sa zakupom (npr. periodi bez plaćanja zakupnine) se priznaju kroz odmjeravanje imovine s pravom korišćenja i obaveza po osnovu zakupa, dok su prema MRS 17 rezultirali priznavanjem podsticaja za zakup, amortizovanog kao smanjenje troškova zakupa na linearnoj osnovi.

Prema MSFI 16, imovina s pravom korišćenja se testira na obezvređenje u skladu sa MRS 36.

Za kratkoročne zakupe (rok zakupa do 12 mjeseci ili manje) i zakupe kod kojih je imovina pod zakupom male vrijednosti, Društvo je odabralo da prepozna trošak zakupa na linearnoj osnovi kako dozvoljava MSFI 16. Ovi troškovi prikazani su kao troškovi amortizacije koji su razvrstani u okviru funkcionalnih grupa troškova u bilansu uspjeha.

Društvo je koristilo olakšicu predviđenu MSFI 16 po kojoj nije izvršilo priznavanje imovine s pravom korišćenja za ugovore o zakupu kod kojih se rok zakupa završava u narednih 12 mjeseci od dana inicijalne primjene.

(c) Uticaj na računovodstveni tretman zakupodavaca

MSFI 16 nije suštinski promijenio način na koji zakupodavci računovodstveno tretiraju zakupe. Po zahtjevima MSFI 16, zakupodavac nastavlja da klasifikuje zakupe kao finansijske ili operativne i zasebno računovodstveno obuhvata ove dvije vrste zakupa.

Međutim, MSFI 16 je promijenio i proširio zahtijevana objelodanjivanja, posebno u vezi sa načinom na koji zakupodavac upravlja rizicima koji nastaju iz rezidualnog interesa u imovini datoj u zakup.

2 OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.2. Primjena novih i dopunjenih standarda (nastavak)**

Novi i dopunjeni Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 16 – Zakupi („MSFI 16“) koji je primjenjiv za tekući period (nastavak)

Uticaj inicijalne primjene MSFI 16 – Zakupi (nastavak)**(d) Finansijski uticaj inicijalne primjene MSFI 16**

Inkrementalna stopa zaduživanja koja je korišćena u obračunu sadašnje vrijednosti obaveza za zakupe je 5,4% za zakupe na period do pet godina i 10,26% za zakupe na period preko pet godina.

Sljedeća tabela prikazuje obaveze za zakupe priznate na dan 1. januara 2019. godine, diskontovane korišćenjem inkrementalne kamatne stope zaduživanja na datum inicijalne primjene:

	(U hiljadama EUR)
	<u>Iznosi</u>
Obaveze za zakup na dan 1. januara godine – buduća plaćanja	23
Efekti diskontovanja gore navedenih iznosa	<u>(2)</u>
Obaveze za lizing priznate na dan 1. januara 2019. godine	<u>21</u>

Društvo je priznalo EUR 21 hiljadu imovine sa pravom korišćenja i EUR 21 obaveza za zakup po prelasku na MSFI 16. Nije bilo uticaja na neraspoređenu dobit.

2.3 Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u predvidljivoj budućnosti.

2.4 Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke objelodanjene su u nastavku.

a) Amortizacija i amortizacione stope

Obračun amortizacije i primijenjene stope amortizacije su zasnovane na projektovanom ekonomskom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja. Jednom godišnje Društvo procjenjuje ekonomski vijek na osnovu trenutnih predviđanja.

b) Ispravka vrijednosti potraživanja

Društvo vrši procjenu naplativosti potraživanja, kao i obračun ispravke vrijednosti za sva sumnjiva i sporna potraživanja, a na osnovu procijenjenih gubitaka usljed nemogućnosti kupaca da ispune obaveze. Procjena je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, istorijskim otpisima, kreditnim sposobnostima kupaca i promjenama u uslovima prodaje, prilikom utvrđivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i rezultujućim budućim naplatama. Rukovodstvo vjeruje da nije potrebna dodatna ispravka vrijednosti potraživanja osim one koja je formirana u priloženim finansijskim izvještajima.

2 OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.4 Korišćenje procjenjivanja (nastavak)****c) Rezervisane štete**

Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno od strane Društva, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i istorijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontroliše i ažurira kada su raspoložive nove informacije. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica.

d) Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata za koje ne postoji aktivno tržište je određena primjenom odgovarajućih metoda procjene. Društvo primjenjuje profesionalni sud prilikom izbora odgovarajućih metoda i pretpostavki.

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Uprava Društva vrši procjenu rizika, i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

e) Umanjenje vrijednosti materijalne imovine

Na svaki datum bilansa stanja Društvo preispituje knjigovodstvene iznose svoje materijalne imovine da bi utvrdilo postoje li nagovještaji da je došlo do gubitaka usljed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadiivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjenjem. Ako nije moguće procijeniti nadoknadiivi iznos pojedinog sredstva, Društvo procjenjuje nadoknadiivi iznos jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada.

Nadoknadiiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja, koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo. Ako je procijenjen nadoknadiivi iznos sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos toga sredstva (ili jedinice koja generiše novac) umanjuje do nadoknadivog iznosa.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generiše novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa toga sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu (jedinici koja generiše novac) usljed umanjenja vrijednosti.

Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje usljed revalorizacije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih finansijskih izvještaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

3.1 Preračunavanje stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, priznaju se u bilansu uspjeha.

3.2 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premije osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja i saosiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

3.3 Poslovni rashodi

Rashodi obuhvataju rashode za štete i ostale troškove, doprinose i rezervisanja.

Rashodi za štete su obračunati bruto iznosi šteta ispravljeni za promjenu bruto rezervi za štete.

Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja obuhvataju troškove nadzornog organa i troškove ispravke vrijednosti premije osiguranja. Društvo je troškove za rezervisanja i jubilarne nagrade prikazalo kroz operativne troškove (ostali troškovi rada) jer se ovi troškovi takođe dijele po funkcionalnim cjelinama na troškove pribave, procjene i ostale troškove.

3.4 Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi se sastoje od: prihoda od zakupa, prihoda od kamata i dobitaka od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza.

Finansijski rashodi obuhvataju: rashode nastale investiranjem tehničkih rezervi u investicione nekretnine (amortizacija), rashode od umanjenja fer vrijednosti akcija i obveznica, gubitaka kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, kao i rashode po osnovu kamata.

3.5 Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

Pod nekretninama i opremom za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja smatraju se ona sredstva, koja su potrebna za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja: zemljišta, zgrade ili dijelovi zgrada i oprema. Društvo posjeduje samo opremu u koju se ubraja i sitni inventar sa rokom upotrebe dužim od jedne godine.

Navedena sredstva, koja ispunjavaju uslove za priznavanje, se kod početnog priznavanja vrednuju po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost obuhvata: nabavnu cijenu, uvozne i nepovratne dažbine prilikom kupovine i troškove, koje je moguće pripisati neposredno njegovom osposobljavanju za planirano korišćenje, naročito troškove dovoza i namještanja i procjenu troškova razgrađivanja, odstranjivanja i obnavljanja.

Nakon početnog priznavanja, Društvo koristi model nabavne vrijednosti i vodi ta sredstva po njihovim nabavnim vrijednostima, umanjnim za akumuliranu amortizaciju i nastalo obezvređenje.

Amortizacija ovih sredstava se obračunava primjenom proporcionalnog metoda tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5 Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (nastavak)**

Godišnje stope amortizacije, odnosno metod amortizacije, propisane su odlukom Odbora direktora.

Stope amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja određene su u zavisnosti od vijeka korišćenja, koji pak zavisi od: očekivanog korišćenja sredstava, očekivane fizičke istrošenosti i starenja, očekivane tehničke i tržišne zastarjelosti, očekivanih zakonskih i drugih ograničenja korišćenja.

Vijek korišćenja sredstava i izabrani metod amortizacije potrebno je godišnje provjeravati. Ako se utvrdi, da je vijek upotrebe drugačiji od već izabranog, potrebno je promijeniti ili dopuniti odluku o metodi amortizacije. Efekti takve promjene se obračunaju i iskazuju u godišnjem izvještaju u godini u kojoj je došlo do promjena.

Primijenjene stope amortizacije u 2019. i 2018. godini pojedinih grupa opreme su prikazane u sljedećem pregledu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)
OPREMA, VOZILA I OSTALO	
1. Transportna sredstva u cestnom prometu	14,29
2. Telefonska i druga oprema za prenos veza	20,00
3. Računari i računarska oprema	30,00
4. Računarske i pisaće mašine	20,00 – 25,00
5. Kancelarijski i ostali namještaj	10,00 – 20,00
6. Oprema za snimanje i umnožavanje	20,00
7. Oprema za čuvanje novca i hartija od vrijednosti	10,00
8. Oprema za ugostiteljsku djelatnost	20,00

Početak obračuna amortizacije je prvog dana sljedećeg mjeseca od kada je sredstvo raspoloživo za upotrebu.

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja prestaje kada je sredstvo razvrstano u sredstva za prodaju ili kada je ukinuto priznavanje sredstva (otuđenje ili ako od njegovog korišćenja ili otuđenja više ne možemo očekivati buduće ekonomske koristi).

3.6 Investicione nekretnine

Ulaganja u nepokretnosti (zgrade) se priznaju kao sredstva, kada su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- ulaganja u nepokretnosti moraju ostvarivati ekonomske koristi za Društvo (nepokretnosti se koriste za izdavanje u zakup i donose zakupninu ili se prodaju i ostvaruju dobit),
- nepokretnosti nijesu namijenjene za prodaju u bliskoj budućnosti u redovnom poslovanju,
- nabavnu vrijednost je moguće pouzdano izmjeriti.

Početno priznavanje investicionih nekretnina je po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost predstavlja nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove nabavke. Naknadno priznavanje investicionih nekretnina vrši se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za obračunatu amortizaciju i eventualno obezvrjeđenje. Način amortizacije i obezvrjeđenja investicionih nekretnina je isti kao kod materijalnih osnovnih sredstava. Procjenu obezvrjeđenja potrebno je vršiti godišnje.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7 Zakupi - MSFI 16**

Društvo je primijenilo MSFI 16 korišćenjem modifikovanog pristupa i shodno tome, nijesu izvršene korekcije uporednih perioda koji su prikazani u skladu sa MRS 17. Detalji računovodstvenih politika po MRS 17 i MSFI 16 su objelodanjeni niže.

Politike primjenjive od 1. januara 2019. godine

Društvo kao zakupac

Društvo procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Društvo priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki aranžman u kojem se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe (definisani kao zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili manje) i zakupe kod kojih je imovina sa pravom zakupa mala (kao što su tablet računari, lični računari ili sitni predmeti kancelarijskog namještaja i telefoni). Za ove zakupe, Društvo evidentira plaćanja zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka ugovora, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja.

Plaćanja zakupa koja se uključuju u odmjeraivanje obaveze za lizing uključuju:

- Fiksne zakupnine (uključujući u suštini fiksna plaćanja), umanjene za sve podsticaje za zakup;
- Varijabilne zakupnine koje zavise od indeksa ili stope, inicijalno odmjereni korišćenjem indeksa ili stope na dan počinjanja zakupa;
- Iznos koji se očekuje da će biti plaćen po garancijama ostatka vrijednosti;
- Izvršne cijene opcija kupovine, ako zakupac razumno očekuje da će izvršiti ove opcije;
- Plaćanja kazni za raskid zakupa, ukoliko rok trajanja zakupa reflektuje izvršenje opcije da se raskine zakup.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru dugoročnih i kratkoročnih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjeraivaju na način da se njihova knjigovodstvena vrijednost povećava da bi reflektovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Društvo ponovno odmjeraiva obavezu po osnovu zakupa i evidentira korekciju na odnosnu imovinu sa pravom korišćenja u slučajevima kad:

- se promijeni rok trajanja zakupa ili se dogodi značajni događaj ili promjena u okolnostima koje rezultiraju u procjeni izvršenja opcije za kupovinu, u kojem slučaju se obaveza ponovno mjeri diskontovanjem promijenjenih zakupnina korišćenjem izmijenjene kamatne stope;
- se plaćanja zakupnina promijene zbog promjena u indeksu ili stopi ili promjena u očekivanim plaćanjima po osnovu garancije ostatka vrijednosti, u kojim slučajevima se obaveza za lizing ponovo odjeraiva diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem nepromijenjenih diskontnih stopa (osim ukoliko plaćanja lizinga nijesu promijenjena zbog promjene u varijabilnim kamatnim stopama, u kojem slučaju se koristi promijenjena diskontna stopa);
- se modifikuje ugovor i ta modifikacija se ne vodi kao zasebni zakup, u kojem slučaju se obaveza za zakup ponovno odmjeraiva na osnovu roka trajanja zakupa modifikovanog zakupa, diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem promijenjene diskontne stope na datum kad je izvršena modifikacija.

Društvo nije napravilo ovakve izmjene u toku prikazanih perioda.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7 Zakupi - MSFI 16 (nastavak)**

Politike primjenjive od 1. januara 2019. godine (nastavak)

Društvo kao zakupac (nastavak)

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjerenje odnosno obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjera po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvređenje.

U slučajevima kad Društvo ima obavezu da snosi troškove za rastavljanje i uklanjanje zakupljene imovine, vraćanja mjesta na kojem se nalazi imovina ili vraćanja dotične imovine u stanje potrebno uslovima zakupa, Društvo priznaje rezervisanje u skladu sa MRS 37. U mjeri u kojoj se troškovi odnose na imovinu s pravom korišćenja, troškovi su uključeni u odnosnu imovinu sa pravom korišćenja, osim ukoliko su ti troškovi nastali za proizvodnju zaliha.

Imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili vrijednost imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Društvo očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosna imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnina, postrojenja i opreme.

Društvo primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina s pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvređenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu“.

Varijabilni zakupi koji ne zavise od indeksa ili stope ne uključuju se u odmjerenje obaveze za lizing i imovine s pravom korišćenja. Ova plaćanja se priznaju kao trošak u periodu u kojem događaj ili uslov koji pokreće te isplate dogodi i uključuje se u ostale troškove u bilansu uspjeha.

Kao praktičnu olakšicu, MSFI 16 dozvoljava zakupcu da ne odvaja komponente ugovora koji se ne odnose na zakup i da umjesto toga računovodstveno obuhvata komponente koje se odnose na zakup i komponente koje se ne odnose na zakup kao jedinstveni aranžman. Društvo nije koristilo ovu praktičnu olakšicu. Za zakupe koji sadrže komponente koje se odnose na zakup i jednu ili više dodatnih komponenata koje se odnose na zakup ili koje se ne odnose na zakup, Društvo alocira plaćanja u ugovoru na te komponente na bazi relativnih samostalnih cijena komponenti.

Društvo kao zakupodavac

Društvo zaključuje ugovore o najmu kao zakupodavac u pogledu nekih svojih investicionih nekretnina.

Zakupi u kojima se Društvo javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kad se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa iz operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređivanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnina. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7 Zakupi - MSFI 16 (nastavak)**

Politike primjenjive od 1. januara 2019. godine (nastavak)

Društvo kao zakupodavac (nastavak)

U slučajevima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Društvo evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

Društvo je prvi put primjenilo MSFI 16 za izvještajni period koji počinje od 01. januara 2019. godine. Primjena MSFI 16 - Lizing na bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine su prikazana kao što slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Imovina Društva po MSFI 16		
Imovina Društva prikazana u aktivu	21	-
Ispravka vrijednosti imovine po MSFI 16	(7)	-
	13	-
Obaveze Društva po MSFI 16		
Do godinu dana	7	-
Od 1 do 5 godina	8	-
	15	-

Primjena MSFI 16 -Lizing na bilans uspjeha na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine su prikazane kao što slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Troškovi amortizacije, kamate po MSFI 16		
Troškovi amortizacije	7	-
Troškovi kamate	1	-
	8	-
Troškova zakupa		
Troškovi zakupa bez primjene MSFI 16	9	-
	9	-

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7 Zakupi - MSFI 16 (nastavak)**

Politike primjenjive prije 1. januara 2019. godine

Zakupi se klasifikuju kao finansijski kad god uslovi ugovora o zakupu prenose uglavnom sve rizike i koristi od vlasništva na zakupca. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni.

Društvo kao zakupac

Imovina koja se drži u okviru finansijskog lizinga priznaje se kao imovina Društva po fer vrijednosti ili, ako je niža, po sadašnjoj vrijednosti minimalnih zakupnina, pri čemu je svaka od njih određena na početku zakupa. Odgovarajuća obaveza prema zakupodavcu uključuje se u bilans stanja kao obaveza po osnovu finansijskog zakupa.

Plaćanja zakupnina se raspoređuju između finansijskih troškova i smanjenja obaveze za zakup tako da se postigne konstantna kamatna stopa na preostali saldo obaveze. Finansijski rashodi odmah se priznaju u bilansu uspjeha, osim ako se direktno pripisuju kvalifikovanoj imovini, u kom slučaju se kapitalizuju u skladu sa opštom politikom Društva za troškove. Nepredviđene zakupnine se priznaju kao trošak u periodima u kojima su nastali.

Zakupnine koje se plaćaju po operativnom zakupu evidentiraju se kao trošak na linearnoj osnovi, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi. Potencijalne zakupnine koje nastaju po osnovu operativnog najma priznaju se kao trošak u periodu u kojem su nastale.

U slučaju da su primljeni podsticaji za zakup za ulazak u operativni zakup, takvi podsticaji se priznaju kao obaveza. Ukupna korist podsticaja priznaje se kao smanjenje troškova zakupa linearno tokom trajanja zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi. Potencijalne zakupnine koje nastaju po osnovu operativnog najma priznaju se kao trošak u periodu u kojem su nastale.

Društvo kao zakupodavac

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnine. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

Prihodi od zakupnina se priznaju linearno tokom trajanja perioda odnosnog zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređivanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

3.8 Finansijska sredstva**3.8.1 Finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha**

Finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko poslovnog rezultata uključuju:

- Finansijska sredstva za trgovanje;; sredstva za koja postoji tržište odnosno za koja se vrijednost može pouzdano izmjeriti.
- Finansijska sredstva, koja se kod priznavanja razvrstavaju u grupu po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha. To su sredstva za koje mora postojati tržište kako bi se njihova vrijednost mogla pouzdano izmjeriti.

Nakon početnog priznavanja, ove investicije se ponovo mjere po fer vrijednosti, a efekti vrednovanja i realizovani dobiti i gubici se priznaju u bilansu uspjeha. U bilansu uspjeha se priznaju i sve dobijene dividende i kamate.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.8 Finansijska sredstva (nastavak)****3.8.2 Finansijska sredstva koja se drže do dospijea**

Finansijska sredstva, neizvedena sa fiksnim iznosom plaćanja ili iznosom plaćanja koji se može odrediti i fiksnim rokom dospijea, klasifikuju se kao ona koja se drže do dospijea ako Društvo ima namjeru i sposobnost da ih drži do dospijea. Ova ulaganja se pri početnom priznavanju vrednuju po nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja fer vrijednost plaćene naknade za nabavku ulaganja. Svi troškovi transakcije nastali pri nabavci su uključeni u nabavnu vrijednost ulaganja.

Nakon početnog vrednovanja, finansijska sredstva koja se drže do dospijea se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope (EKS). Kamate se priznaju u poslovnom rezultatu Društva.

Preračuni finansijska sredstva koja se drže do dospijea, koji su izraženi u stranim valutama, priznaju se u finansijskom rezultatu.

Ukoliko se fer vrijednost tih sredstava privremeno poveća ili smanji ispod knjigovodstvene vrijednosti, ta promjena ne utiče na visinu tih sredstava, odnosno te se promjene ne priznaju u poslovnim knjigama.

Sredstava koja su klasifikovana kao sredstva koja se drže do dospijea nije moguće prodati prije dospijea ili razvrstati u drugu grupu sredstava.

3.8.3 Krediti (pozajmice) i potraživanja*Kredit (pozajmica)*

Kredit su neizvedena finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Ova sredstva se početno priznaju po nabavnoj vrijednosti, koja je fer vrijednost plaćene naknade za pribavu sredstava. Svi troškovi transakcije nastali prilikom pribave se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva. Kamate se priznaju u poslovnom rezultatu. Preračuni finansijskih ulaganja, koji su izraženi u stranim valutama, priznaju se u finansijskom rezultatu.

Potraživanja

Potraživanja svih vrsta se kod početnog priznavanja iskazuju u iznosima koji proističu iz odgovarajućih isprava, uz pretpostavku da će biti naplaćena.

Potraživanja, za koja postoji pretpostavka (vjerovatnoća), da neće biti naplaćena u cjelosti ili u određenom roku, treba iskazati kao sumnjiva i sporna potraživanja i obračunati obezvređenje na teret poslovnih rashoda.

Sumnjiva potraživanja su potraživanja, za koja se sumnja da neće biti izmirena u redovnom roku odnosno u cjelokupnom iznosu. U ta potraživanja uključujemo potraživanja od dužnika koji su u stečaju ili prinudnoj naplati.

Potraživanja u stranoj valuti se preračunaju u domaću valutu po kursu na dan nastanka. Kursna razlika koja nastaje do dana izmirenja ili do dana bilansa stanja priznaje se kao pozicija finansijskih prihoda ili finansijskih rashoda.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.8 Finansijska sredstva (nastavak)****3.8.4 Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju**

Početno priznavanje finansijskih sredstva raspoloživih za prodaju se vrši po fer vrijednosti. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva koja su raspoloživa za prodaju se naknadno mjere po fer vrijednosti, a efekti vrednovanja se priznaju u kapitalu dok finansijsko sredstvo ne prestaje da se priznaje, kada će akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat u kapitalu biti priznat u bilansu uspjeha, ili dok se ne odredi da je finansijsko sredstvo obezvrijeđeno, kada se akumulirani gubitak priznaje u bilansu uspjeha iako priznavanje finansijskog sredstva nije prestalo. Ulaganja u instrumente kapitala koje nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti odmjeravaju se po nabavnoj vrijednosti. Preračuni finansijskih sredstava, koji su izraženi u stranim valutama, koja se utvrđuju po fer vrijednosti, priznaju se neposredno u kapitalu kao višak iz prevrednovanja. Finansijska ulaganja u instrumente kapitala, izražene u stranim valutama, koji se utvrđuju po nabavnoj vrijednosti, ne preračunavaju se.

Društvo ima u toj grupi sredstava razvrstana sljedeća finansijska sredstva:

- instrumenti kapitala koje nijesu razvrstane u druge grupe sredstava,
- dužničke hartije od vrijednosti (tržišne), koje nijesu razvrstane u finansijska sredstva u posjedu do dospijeca za plaćanje i u pozajmice.

3.8.5. Obezvredjenje finansijskih sredstava

Na svaki dan bilansa stanja Društvo procjenjuje da li postoje indikatori obezvredjenja nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Finansijska sredstva smatraju se obezvrijeđenim samo ukoliko postoje objektivni dokazi o obezvredjenju kao rezultat jednog ili više događaja nastalih nakon inicijalnog priznavanja sredstava (tzv. „događaj koji je uzrokovao gubitak“), a taj događaj ima uticaj na procijenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe sredstava koji se mogu pouzdano procijeniti.

Knjigovodstvena vrijednost sredstva se umanjuje na osnovu računa ispravke i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha.

Za finansijska sredstva koja se vode kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, na dan bilansa stanja Društvo procjenjuje da li postoje indikatori obezvredjenja nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava na osnovu informacija sa tržišta i drugih relevantnih internih i eksternih informacija. Ukoliko postoji dokaz o obezvredjenju, kumulativan gubitak – koji se mjeri kao razlika između nabavne vrijednosti i trenutne fer vrijednosti, umanjjen za gubitke po osnovu obezvredjenja prethodno priznate u bilansu uspeha – se uklanja iz kapitala i priznaje u bilansu uspjeha. Gubici po osnovu obezvredjenja instrumenata kapitala se ne ukidaju kroz bilans uspjeha; povećanja fer vrijednosti nakon obezvredjenja se priznaju direktno u kapitalu.

Potraživanja za premiju podrazumijevaju potraživanja za fakturisane iznose premija osiguranja koja nisu naplaćena na dan bilansiranja. Mjesečno se radi pregled potraživanja iz ugovora o osiguranju, i sva potraživanja koja su starija od tri mjeseca se storniraju.

3.9. Gotovinski ekvivalenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina obuhvataju gotovinu na žiro i deviznim računima Društva i gotovinu u blagajni.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.10. Kapital**

Na osnovu Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“, br. 78/06 i 19/07, „Sl. list CG“, br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16) kapital društva za osiguranje čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

Izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Sl. list CG“, br. 45/12, 06/13, 55/16) povećan je iznos minimalnog akcijskog kapitala društva za životna osiguranja sa EUR 800 hiljada na EUR 3.000 hiljada. Zakonom su propisani minimalni iznosi godišnjeg povećanja akcijskog kapitala u narednih sedam godina, zaključno sa 2019. godinom kako bi se društva za životna osiguranja usaglasila sa zakonskim minimumom.

Društvo je u tekućoj i proteklom godinama vršilo uvećanje osnovnog (akcijskog) kapitala u skladu sa zakonskim propisima. Na dan 31. decembra 2019. godine, iznos osnovnog (akcijskog) kapitala u skladu je sa zakonskim propisima.

Osnovni kapital društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranja, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija,
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja,
- 3) rezerve iz dobiti,
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital umanjuje se za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije,
- 2) nematerijalnu imovinu,
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine,
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama;
- 4) druge kategorije.

Druge kategorije dopunskog kapitala su:

- 1) vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu ne uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja osiguranja umanjena za vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja, pri čemu stvarni troškovi pribavljanja u obračunu matematičke rezerve ne smiju prelaziti 3,5 % osigurane sume;
- 2) revalorizacione rezerve imovine koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

Društvo za osiguranje može u obračun dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne može prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala.

Prilikom obračuna kapitala društva za osiguranje, zbir osnovnog i dopunskog kapitala umanjuje se za sledeće odbitne stavke:

- 1) udjele u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- 2) ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog člana, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- 3) akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.11. Garantni kapital**

Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

Društvo za osiguranje dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

3.12. Ostala dugoročna rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Društvo ima sadašnju obavezu (zakonsku ili preuzetu) koja je rezultat prošlih događaja, gdje je vjerovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti potreban da se izmiri obaveza i može se dati pouzdana procjena iznosa obaveze. Rezervisanja se oblikuju za sledeće namjene:

- za jubilarne nagrade i
- za otpremnine kod odlaska u penziju.

Vrijednost rezervisanja mora biti istovjetna sadašnjoj vrijednosti izdataka, koji su po očekivanju neophodni za izmirenje obaveze.

3.13. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, njegovim podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Društvo mora za sve poslove osiguranja, koje obavlja, formirati odgovarajuća tehničke rezerve, koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja, koje obavlja.

Društvo mora formirati sljedeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije,
- rezervisanja za štete,
- rezerve za bonuse i popuste,
- matematičke rezerve.

Detaljnija pravila i minimalne standarde za obračun tehničkih rezervi, propisana su Zakonom o osiguranju i pravilima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore na osnovu kojih su sastavljeni pravilnici za formiranje svih potrebnih tehničkih rezervi, koje proizilaze iz poslovanja Društva.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima Agencije za nadzor osiguranja Društvo je sastavilo pravilnike za formiranje svih potrebnih tehničkih rezervi koje proizilaze iz poslovanja Društva.

Društvo vrši sledeće rezervacije:

Prenosna premija - obrazuje se iz ukupne premije osiguranja, odvojeno za svaku vrstu osiguranja, srazmjerno vremenu trajanja osiguranja. Prenosne premije služe za pokriće obaveza iz osiguranja koje će nastati u narednom obračunskom periodu.

Rezervisane štete - obrazuju se u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene, a neriješene štete i nastale neprijavljene štete u tekućem periodu. Ako se štete za pojedine vrste osiguranja pojavljuju u obliku rente, rezervisane štete utvrđuju se u kapitalizovanom iznosu koji predstavlja iznos svih budućih obaveza.

Rezerve za bonuse i popuste - utvrđuju se do nivoa naknada i drugih isplata na koje osiguranici i drugi korisnici osiguranja imaju pravo, a koje proizilaze iz:

- 1) prava na učešće u dobiti ili drugih prava po ugovoru u osiguranju (bonus);
- 2) prava na djelimično umanjene premije (popust);
- 3) prava na naknadu dijela premije nastalog usljed nekorišćenja perioda osiguravajućeg pokrića zbog prijevremenog okončanja ugovora (otkaz).

Matematička rezerva - obrazuje se u visini sadašnje vrijednosti budućih obaveza društva za osiguranje umanjene za sadašnju vrijednost budućih obaveza ugovarača osiguranja (premija osiguranja) i izračunava se za svaki pojedini ugovor o osiguranju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.14. Tekući i odloženi porez na dobit*****Tekući porez***

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG“, br. 65/01, 12/02, 80/04, „Sl. list CG“, br. 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13 i 55/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Obveznik poreza na dobit dužan je da obračuna, obustavi i uplati porez po odbitku na prihode isplaćene po osnovu dividendi i udjela u dobiti koji se isplaćuju rezidentnim i nerezidentnim pravnim i fizičkim licima. Porez po odbitku plaća se po stopi od 9% na osnovicu koju čini iznos bruto prihoda.

Odloženi porezi

Odloženi porez se ukalkulisava u punom iznosu, korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Međutim, ukoliko odloženi porez na dobit, pod uslovom da nije računovodstveno obuhvaćen, proistekne iz inicijalnog priznavanja sredstva ili obaveze u nekoj drugoj transakciji osim poslovne kombinacije koja u trenutku transakcije ne utiče ni na računovodstvo ni na oporezivu dobit ili gubitak, tada se on računovodstveno ne obuhvata. Odloženi porez na dobit se odmjerava prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti. Odloženo poresko sredstvo se priznaje do iznosa za koji je verovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Odloženi porezi su obračunati primjenom stope od 9%.

3.15. Primanja zaposlenih***Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih***

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Troškovi penzija i ostalih naknada nakon penzionisanja

U Društvu ne postoji penzioni fond niti naknade zaposlenima nakon penzionisanja i stoga nema obaveze u tom smislu. Isto tako, Društvo nema obavezu da obezbjeđuje buduće naknade sadašnjim ni bivšim zaposlenima, već sve naprijed navedeno sprovodi u skladu sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG“, br. 13/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, 022/17 i 042/19).

Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbjeđuje zaposlenima, primjenom Kolektivnog ugovora, jubilarne nagrade, regres za korišćenje godišnjeg odmora, sredstva za zimnicu, naknade toplog obroka i prevoza, obezbjeđuje pomoć zaposlenima, na predlog Sindikata, u propisanim slučajevima, po odluci Izvršnog direktora Društva.

Otpremnine

Saglasno Kolektivnim ugovorom zaposlenima se isplaćuje otpremnina prilikom odlaska u penziju ili najkasnije u roku od 30 dana od dana odlaska u penziju.

Otpremnina se isplaćuje i u slučajevima prestanka potrebe za radom zaposlenih, kada se posebnom odlukom nadležnog organa u Društvu utvrđuje Program ostvarivanja prava zaposlenih za čijim je radom prestala potreba (višak radnika). Kao poseban vid otpremnine postoji davanje u slučaju sporazumnog raskida radnog odnosa, kao način podsticanja smanjenja broja zaposlenih, uz njihovu saglasnost. U svim navedenim slučajevima isplatom otpremnine prestaju materijalne ili bilo kakve druge obaveze Društva prema zaposlenima koji su primili otpremninu.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM**4.1 Rizik osiguranja**

Rizike koji svaki od ugovora o osiguranju nosi čine mogućnost da se osigurani događaj desi, kao i neodređenost iznosa odštete koji se po tom osnovu traži. Po samoj prirodi ugovora o osiguranju, ovaj rizik zavisi od slučajnosti i zbog toga je nepredvidiv.

4.2 Rizik osiguranja lica

Učestalost i težina šteta zavisi od nekoliko činilaca. Najznačajniji su povišeni nivo naknade po osnovu štete nastale usled izloženosti rizicima od povreda ili smrti. Društvo upravlja ovim rizicima strategijom osiguranja odgovarajućim ugovorima o reosiguranju i proaktivnim odnosom prema štetama.

4.3 Tržišni rizik

Poslovanje Društva izloženo je različitim finansijskim rizicima. Tržišni rizik obuhvata rizik od deviznih kolebanja, rizik kamatnih stopa, fer vrijednosti i rizik cijena. Cjelokupan program upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta i nastoji da svede na minimum potencijalne negativne uticaje na finansijsko poslovanje Društva. Upravljanje rizikom obavlja Rukovodstvo na osnovu politika koje odobri Odbor direktora. Odbor direktora donosi, u pisanoj formi, osnovna pravila za sveukupno upravljanje rizikom, kao i politike, takođe u pisanoj formi, koje obuhvataju posebne oblasti kao što su devizni rizik, kamatni rizik, kreditni rizik i ulaganje viška likvidnih sredstava.

4.4 Kreditni rizik

Društvo nema značajne koncentracije kreditnog rizika. Učesnici u poslu i gotovinske transakcije su ograničeni na finansijske institucije visokog kreditnog kvaliteta.

Društvo je izloženo kreditnom riziku, koji predstavlja rizik da suprotna strana neće biti sposobna da plati pun iznos duga o dospeljeću. Područja u kojima je Društvo izloženo kreditnom riziku su:

- udio reosiguravača u obavezama po osnovu osiguranja,
- potraživanja od reosiguravača po osnovu već isplaćenih šteta,
- potraživanja od potpisnika ugovora o osiguranju,
- potraživanja od posrednika pri osiguranju.

4.5 Rizik likvidnosti

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa novčanih sredstava i hartija od vrijednosti namijenjenih prodaji, raspoloživost finansiranja preko odgovarajućeg iznosa kreditnih obaveza i mogućnosti da se izravna pozicija na tržištu.

4.6 Rizik promjene kursa

Društvo se izlaže riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjene u kursu stranih valuta.

Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Kako Društvo većinu transakcija obavlja u EUR valutni rizik je minimalan.

5. PRIHOD OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA

Prihodi od premija osiguranja i saosiguranja se odnose na sljedeće:

	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Prihodi od premija životnih osiguranja	3.514	2.158
Premija prenijeta u reosiguranje	(41)	(37)
Ukupno	3.473	2.121

6. RASHODI NAKNADA ŠTETA

	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Bruto likvidirane štete	2.755	1.142
Troškovi likvidacije šteta	28	29
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	(77)	38
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete	349	127
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta	(6)	1
<i>Ukupno (Napomena 17.1)</i>	<i>266</i>	<i>166</i>
Ukupno	3.049	1.337

7. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA

	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Troškovi ispravke vrijednosti potraživanja osiguranja života (Napomena 14)	4	1
Troškovi nadzornog organa	22	16
Ukupno:	26	17

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

8. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Troškovi sticanja osiguranja (Napomena 8.2)	338	341
Ostali troškovi sprovođenja osiguranja (Napomena 8.2)	160	136
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja (Napomena 8.2)	(3)	(3)
Ukupno:	495	474

8.1 Operativni troškovi po prirodnim vrstama i poslovnim segmentima

	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Troškovi pribavljanja osiguranja (provizije)	102	56
Amortizacija sredstava, neophodnih za poslovanje	16	8
Troškovi rada	231	240
- Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	131	137
- Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	84	92
- Ostali troškovi rada	16	10
Troškovi usluga fiz. lica, koja ne obavljaju djelatnost, sa dažbinama	-	1
Ostali troškovi poslovanja	149	173
- Troškovi reprezentacije, reklame, sajmovi	1	19
- Troškovi materijala i energije	8	17
- Troškovi usluga održavanja	39	29
- Povraćaj troškova vezanih za radni odnos	14	7
- Troškovi intelektualnih i ličnih usluga	34	38
- Troškovi usluga saobraćaja i veza	13	11
- Troškovi premije osiguranja	5	6
- Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	14	14
- Troškovi zakupnine	2	9
- Troškovi drugih usluga	19	23
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(3)	(3)
Ukupno:	495	474

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

8. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (nastavak)

8.2 Operativni troškovi po prirodnim vrstama i funkcionalnim grupama

	(U hiljadama EUR) Godina koja se završava 31. decembra 2019.		
	Ukupno	Pribava osiguranja	Ostali operativni troškovi
Troškovi pribavljanja osiguranja (provizije)	102	102	-
Amortizacija sredstava, neophodnih za poslovanje	16	9	7
Troškovi rada:	231	142	89
- Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	131	80	51
- Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	84	52	32
- Ostali troškovi rada	16	10	6
Troškovi usluga fiz. lica, koja ne obavljaju djelatnost, sa dažbinama	-	-	-
Ostali troškovi poslovanja:	149	85	64
- Troškovi reprezentacije, reklame, sajmovi	1	1	-
- Troškovi materijala i energije	8	5	3
- Troškovi usluga održavanja	39	21	18
- Povraćaj troškova vezanih za radni odnos	14	7	7
- Troškovi intelektualnih i ličnih usluga	34	22	12
- Troškovi usluga saobraćaja i veza	13	8	5
- Troškovi premija osiguranja	5	3	2
- Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	14	8	6
- Zakupnine	2	1	1
- Troškovi drugih usluga	19	9	10
UKUPNO TROŠKOVI:	498	338	160
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(3)	-	-
UKUPNO:	495	338	160

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

8. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (nastavak)

8.2 Operativni troškovi po prirodnim vrstama i funkcionalnim grupama (nastavak)

	(U hiljadama EUR)		
	Godina koja se završava		
	31. decembra 2018.		
	Ostali		
	operativni		
	troškovi		
	<u>Ukupno</u>	<u>Pribava osiguranja</u>	<u>Ostali operativni troškovi</u>
Troškovi pribavljanja osiguranja (provizije)	56	56	-
Amortizacija sredstava, neophodnih za poslovanje	8	5	3
Troškovi rada:	240	160	80
- Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	137	91	46
- Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	92	61	31
- Ostali troškovi rada	10	7	3
Troškovi usluga fiz. lica, koja ne obavljaju djelatnost, sa dažbinama	1	1	-
Ostali troškovi poslovanja:	173	120	53
- Troškovi reprezentacije, reklame, sajmovi	19	19	-
- Troškovi materijala i energije	17	11	6
- Troškovi usluga održavanja	29	18	11
- Povraćaj troškova vezanih za radni odnos	7	2	5
- Troškovi intelektualnih i ličnih usluga	38	26	12
- Troškovi usluga saobraćaja i veza	11	7	4
- Troškovi premija osiguranja	6	3	3
- Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	14	10	4
- Zakupnine	9	6	3
- Troškovi drugih usluga	23	18	5
UKUPNO TROŠKOVI:	477	341	136
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(3)	-	-
UKUPNO:	474	341	136

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

9. FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA

	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	357	342
- Prihodi od kamata	164	165
- Prihodi od investicionih nekretnina	75	76
- Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	110	95
- Prihodi od dividendi	8	6
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(93)	(82)
- Rashodi od umanjenja vrijednosti	(17)	(28)
- Rashodi amortizacije investicionih nekretnina	(22)	(23)
- Rashodi od umanjenja vrijednosti investicionih nekretnina	(54)	(31)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve:	264	260
Prihodi od ulaganja sredstava koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	86	61
- Prihodi od kamata	40	54
- Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	21	-
- Prihodi od investicionih nekretnina	2	2
- Drugi prihodi	23	5
Rashodi od ulaganja sredstava koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(29)	(1)
- Rashodi amortizacije investicionih nekretnina	(1)	(1)
- Drugi rashodi	(1)	-
- Ostalo	(27)	-
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava koja se ne finansiraju iz tehničkih rezervi i matematičke rezerve:	57	60
UKUPNO:	321	320

10. POREZ NA DOBIT

10.1 Komponente poreza na dobit

	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Tekući porez	30	39
Odloženi porez	(4)	-
Ukupno:	26	39

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

10. POREZ NA DOBIT (nastavak)

- 10.2 Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oporezivanja i propisane poreske stope

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dobit prije oporezivanja	388	457
Poreska stopa 9%	35	41
Poreski efekat rashoda koji se ne priznaje u poreske svrhe	(5)	(3)
Umanjenje po osnovu poreske konsolidacije	(7)	(4)
Ostalo	3	5
Ukupno	26	39
Efektivna poreska stopa	6,67%	8,56%

Društvo je dana 24. decembra 2018. godine dobilo rješenje Poreske uprave broj 03/7-15376/2-18 kojim je odobrena primjena poreske konsolidacije počev od 2018. godine. Zakonom o porezu na dobit odobreno poresko konsolidovanje primjenjuje se najmanje pet godina. Ukupna obaveza poreza na dobit umanjena je za EUR 7 hiljada na osnovu konsolidovane poreske prijave.

- 10.3 Odložene poreske obaveze

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama	10	14
Privremene razlike po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	24	11
	34	25

Kretanja na odloženim poreskim obavezama po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Stanje na početku godine	14	14
Obračunati odloženi porez u toku godine	(4)	-
Stanje na kraju godine	10	14

Prikazane odložene poreske obaveze odnose se na privremene razlike između osnovice po kojoj se nematerijalna ulaganja, oprema i investicione nekretnine priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

11. ZARADA PO AKCIJI

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dobit za godinu u hiljadama EUR	362	418
Ponderisani prosječni broj akcija	282.205	242.740
Zarada po akciji u EUR	1,2696	1,7220

12. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI

(U hiljadama EUR)	Oprema	Imovina s pravom korišćenja	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje, 1. januar 2018. godine	117	-	117
Nabavke	4	-	4
Stanje, 31. decembar 2018. godine	121	-	121
Povećanja u toku godine	4	-	4
Povećanja za objekte po MSFI 16	-	21	21
Stanje, 31. decembar 2019. godine	125	21	146
Ispravka vrijednosti			
Stanje, 1. januar 2018. godine	(93)	-	(93)
Obračunata amortizacija	(9)	-	(9)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	(102)	-	(102)
Obračunata amortizacija	(7)	-	(7)
Obračunata amortizacija za objekte po MSFI 16	-	(7)	(7)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	(109)	(7)	(116)
Sadašnja vrijednost			
31. decembar 2019. godine	16	14	30
31. decembar 2018. godine	19	-	19

13. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine odnose se na:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obveznice čiji je izdavalac Crna Gora	5.952	4.595
Akcije	46	142
Investicione nekretnine koje nisu namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	801	877
Dugoročna poslovna potraživanja- finansijski lizing	62	74
Ukupno:	6.861	5.688

Takođe, u dugoročna finansijska ulaganja su uključena i dugoročna potraživanja koja ne služe za pokriće tehničkih rezervi i kapitala sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine i odnose se na dugoročna poslovna potraživanja po osnovu finansijskog lizinga u iznosu od EUR 62 hiljade.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)**13.1 Obveznice**

Obveznice Države Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine su prikazane u sledećem pregledu:

			(U hiljadama EUR)	
	Kamatna stopa (%)	Datum dospijeća	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obveznice Crne Gore 2019.	5,38%	20. maj 2019.	-	827
Obveznice Crne Gore 2020.	3,88%	18. mart 2020.	-	1.229
Obveznice Crne Gore 2021.	5,75%	10. mart 2021.	-	702
Obveznice Crne Gore 2025.	3,38%	21. april 2025.	3.097	2.664
Obveznice Crne Gore 2026.	3,50%	21. april 2025.	575	-
Obveznice Crne Gore 2029.	2,55%	03. oktobar 2029.	2.280	-
			5.952	5.422
Minus tekuće dospijeće			-	827
Ukupno:			5.952	4.595

13.2 Akcije

Ulaganja u akcije se odnose na plasmane u sljedeće entitete:

		(U hiljadama EUR)	
	Procenat učešća	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	0,3438	46	63
Invest banka Montenegro AD, Podgorica	0,0116	-	-
Societe Generale Montenegro AD, Podgorica	0,1623	-	79
Ukupno:		46	142

S obzirom da je tokom 2019. godine „Crnogorska komercijalna banka“ izvršila preuzimanje „Societe-Generale Banke Montenegro“ Društvu su krajem godine isplaćene akcije po cijeni od EUR 640 tj. za 157 akcija iznos od EUR 100 hiljada i to po osnovu prava prinudnog otkupa akcija koje su pripadale manjinskim akcionarima.

13.3. Dugoročna poslovna potraživanja - finansijski lizing

Dugoročna potraživanja u iznosu od EUR 62 hiljada se u najvećem dijelu odnose na dugoročna potraživanja po osnovu finansijskog lizinga po osnovu dijela nekretnine u ovim finansijskim izvještajima klasifikovane kao investicione nekretnine (307 od 347 kvadratnih metara) u iznosu od EUR 60 hiljada. Lizing ugovor je zaključen na period od 10 godina i nosi kamatnu stopu od 4% na godišnjem nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)**13.4. Investicione nekretnine koje nisu namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja**

	(U hiljadama EUR) Građevinski objekti
Nabavna vrijednost	
Stanje, 1 januar 2018. godine	1.128
Nabavke	-
Stanje, 31. decembar 2018. godine	1.128
Nabavke	-
Stanje, 31. decembar 2019. godine	1.128
Ispravka vrijednosti	
Stanje, 1. januar 2018. godine	197
Amortizacija	23
Umanjenje vrijednosti investicionih nekretnina	31
Stanje, 31. decembar 2018. godine	251
Amortizacija	22
Umanjenje vrijednosti investicionih nekretnina	54
Stanje, 31. decembar 2019. godine	327
Sadašnja vrijednost	
31. decembar 2019. godine	801
31. decembar 2018. godine	877

Poslovni rezultat investicionih nekretnina za godinu koja se završava 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

	(U hiljadama EUR)	(U hiljadama EUR)
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prihodi od izdavanja investicionih nekretnina	77	78
Amortizacija investicionih nekretnina	(22)	(23)
Obezvređenje investicionih nekretnina	54	(31)
Rezultat iz poslova investiranja	(1)	24

14. GOTOVINSKA SREDSTVA

	(U hiljadama EUR)	(U hiljadama EUR)
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Žiro računi	213	158
Ukupno:	213	158

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

15. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Potraživanja po osnovu premije osiguranja života	316	192
Minus: Obezvređenje	(23)	(20)
	293	172
Kratkoročna potraživanja iz finansiranja – kamate po osnovu obveznica CG	95	158
Tekuće dospjeće finansijski lizing	14	13
Potraživanja za zakup- povezana pravna lica	7	7
Ukupno:	409	350

Kretanje na obezvređenju vrijednosti kratkoročnih sredstava prikazano je u pregledu koji slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Stanje, na početku godine	20	19
Povećanje	3	1
Stanje, na kraju godine	23	20

16. OSNOVNI KAPITAL

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Akcijski kapital - obične akcije	3.000	2.600
Revalorizacione rezerve	242	114
Preneseni i neraspoređeni dobitak	457	495
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	95	77
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	362	418
Ukupno rezerve:	3.699	3.209

Akcije Društva su obične (redovne) akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 10. Akcionarsko društvo za osiguranje "Lovćen" Podgorica je jedini akcionar Društva.

Adekvatnost kapitala

Izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Sl. list CG“, br. 45/12, 06/13 i 55/16) povećan je iznos minimalnog akcijskog kapitala društva za životna osiguranja sa EUR 800 hiljada na EUR 3.000 hiljada. Zakonom su propisani minimalni iznosi godišnjeg povećanja akcijskog kapitala u narednih sedam godina. U roku od jedne godine počev od avgusta 2012. godine kapital je trebalo da se uveća do iznosa od EUR 1.000 hiljada, a zatim prema članu 201a Zakona o osiguranju, Društvo je dužno da u roku od pet godina od stupanja na snagu Zakona o osiguranju poveća akcijski kapital i da uskladi visinu akcijskog kapitala najmanje na nivo od EUR 3.000 hiljada do avgusta 2019. godine.

Nakon odluke Skupštine akcionara od 19.04.2019. godine, Društvo je predalo zahtjeve Komisiji za tržište kapitala za dokapitalizaciju, pa je 16. maja 2019. godine je izvršeno uvećanje akcijskog kapitala iz neraspoređene dobiti iz ranijih godina u iznosu od EUR 400 hiljada (40 hiljada akcija nominalne vrijednosti 10 EUR po akciji).

16. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)**Adekvatnost kapitala (nastavak)**

Rešenjem br. 4-0009247/022 od 04. jula 2019. godine izdatim od strane Centralnog registra privrednih subjekata (CRPS), Društvo je u CRPS registrovalo ukupan novi iznos kapitala.

Ovim uvećanjem akcijskog kapitala Društvo je uskladilo isti u skladu sa Zakonom o osiguranju.

U skladu sa pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl. list CG“, br. 14/13) utvrđena margina solventnosti sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine je prikazana u sljedećem pregledu:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Margina solventnosti po osnovu matematičke rezerve	106	109
Margina solventnosti po osnovu rizičnog kapitala:	432	294
Ukupna margina solventnosti za životna osiguranja	538	403
Margina solventnosti (premijski metod, život)	28	26
Margina solventnosti (metod šteta, život):	20	19
Margina solventnosti (metod rezerve za štete, život)	27	27
Margina solventnosti za dopunska osiguranja	28	27
Margina solventnosti (život, ukupno)	565	430
Kapital	3.082	2.676

Osnovni kapital Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 3.082 hiljada i veći je od obračunate margine solventnosti za EUR 2.517 hiljada, čime ispunjava minimalno propisane zahtjeve adekvatnosti kapitala.

Obračun margine solventnosti sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine izvršen u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja visine margine solventnosti („Sl. list CG“, br. 14/13) i iznosila je EUR 565 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

Adekvatnost kapitala (nastavak)

		(U hiljadama EUR)	
OBRAČUN KAPITALA		31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
I	OSNOVNI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4 - 5 - 6 - 7 - 8)	3.082	2.676
1	Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	3.000	2.600
2	Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja	-	-
3	Rezerve iz dobiti	-	-
4	Prenesena dobit iz prethodnih godina	95	77
5	Otkupljene sopstvene akcije	-	-
6	Nematerijalna imovina	(13)	(1)
7	Preneseni gubitak i gubitak tekuće godine	-	-
8	Razlika nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete	-	-
II	DOPUNSKI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4)	-	-
1	Akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	-	-
2	Podređeni dužnički instrumenti	-	-
3	Rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama	-	-
4	Druge stavke (4.1 + 4.2)	-	-
4.1	Vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu ne uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja umanjena za vrijednosti matematičke rezerve koja u obračunu uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja, pri čemu stvarni troškovi pribavljanja u obračunu matematičke rezerve ne smiju prelaziti 3,5% osigurane sume	-	-
4.2	Revaloriz. rezerve imovine koja ne ulazi u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi	-	-
III	GARANTNI KAPITAL I + II	3.082	2.676
IV	STAVKE ODBITKA (1 + 2 + 3)	-	-
1	Udjeli u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava	-	-
2	Ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog stava, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava	-	-
3	Akcije koje se ne kotiraju na organizovanim tržištima i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza	-	-
V	KAPITAL I + II - IV	3.082	2.676
VI	MARGINA SOLVENTNOSTI	565	430
VII	MINIMALNI AKCIJSKI KAPITAL	3.000	2.600
UTVRĐIVANJE ADEKVATNOSTI KAPITALA			
Kapital ≥ Margini solventnosti		K > MS	K > MS
Garantni kapital ≥ 1/3 Margine solventnosti		GK > 1/3 MS	GK > 1/3 MS
Garantni kapital ≥ min iznosu akcijskog kapitala		GK > AK	GK > AK

Tehničke rezerve Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine su 180% pokrivene sredstvima dozvoljenih ulaganja, čime Društvo ispunjava minimalno propisane zahtjeve kada su deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u pitanju na navedeni datum.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

17. REZERVISANJA

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Bruto tehničke rezerve:		
- Bruto prenosne premije	2	2
- Bruto rezervisanja za nastale i prijavljene štete	125	202
- Bruto rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete	711	362
- Bruto rezervisanja za troškove obrade šteta	10	14
- Rezervisanja za bonuse i popuste	78	127
	926	707
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja	2.669	2.891
Rezervisanje za jubilarne nagrade i otpremnine	12	6
Ostala rezervisanja	16	7
Ukupno:	3.623	3.611

17.1 Bruto rezervisane štete

Promjene na rezervisanim štetama životnog osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Stanje, 1. januara	707	414
Rezervisanja za bonuse i popuste	58	127
Smanjenje	(106)	
Rezervisanja šteta u toku godine (Napomena 6)	266	166
Stanje, 31. decembra	926	707

17.2 Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja

Promjena na matematičkim rezervama i drugim tehničkim rezervisanjima životnih osiguranja u toku godine su sljedeće:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Stanje, 1. januara	2.891	2.862
Rezervisanja u toku godine	(222)	29
Stanje, 31. decembra	2.669	2.891

18. KRATKOROČNE OBAVEZE

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obaveze iz poslova osiguranja:	51	75
- Obaveze po osnovu šteta	42	67
- Obaveze za premiju reosiguranja	9	8
Ostale obaveze:	111	122
- Ostale kratkoročne obaveze	81	83
- Obaveze za porez na dobit	30	39
Ukupno:	162	197

Ostale kratkoročne obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 81 hiljadu obuhvataju kratkoročni dio obaveza nastalih prilikom primjene MSFI 16 u iznosu od EUR 7 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

19. DUGOROČNE OBAVEZE IZ FINANSIRANJA I POSLOVANJA

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Druge finansijske obaveze	8	-
Obaveze za odloženi porez	34	26
	42	26

Druge finansijske obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 8 hiljada odnose se na dugoročni dio obaveze za zakupe nastale primjenom MSFI 16.

20. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu. Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazane su kao što slijedi:

a) Salda na računima sa povezanim pravnim licima

		(U hiljadama EUR)	
		31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obaveze		9	8
Obaveze za premiju reosiguranja	Pozavarovalnica „Triglav RE“ DD Ljubljana	9	8
Potraživanja		7	7
Potraživanja za zakup	„Lovćen“ osiguranje AD-većinski vlasnik	7	7

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (nastavak)

b) Transakcije sa povezanim pravnim licima

		(U hiljadama EUR)	
		31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prihodi			
Prihodi po osnovu zakupa	"Lovćen" osiguranje AD - većinski vlasnik	71	71
Prihodi od reosiguranja po osnovu provizija	Pozavarovalnica „Triglav RE“ DD, Ljubljana	3	3
		74	74
		(U hiljadama EUR)	
		31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Rashodi			
Rashodi za premiju osiguranja-nezgoda radnika i obavezna osiguranja	"Lovćen" osiguranje A.D., većinski vlasnik	5	6
Rashodi za održavanje programa "CRM"	"Triglav Svetovanje" d.o.o Domžale	2	2
Rashodi premija reosiguranja	Pozavarovalnica „Triglav RE“ D.D., Ljubljana	41	37
Rashodi od reosiguranja za nastale razervisane prijavljene stete	Pozavarovalnica „Triglav RE“ D.D., Ljubljana	-	-
		48	54

c) Naknade rukovodstvu

Troškovi bruto zarada i naknada zarada Izvršnom direktoru i članovima Odbora direktora za njihove usluge za 2019. godinu iznose EUR 56 hiljada (2018: EUR 51 hiljada).

21. POTENCIJALNE OBAVEZE I RIZICI POSLOVANJA

21.1 Oporezivanje

Poreski sistem Crne Gore je u procesu kontinuiranih izmjena. Međutim, još uvijek postoje različita tumačenja poreskih propisa. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima. Rukovodstvo Društva smatra da su poreske obaveze uključene u ove finansijske izvještaje pravilno iskazane. U toku 2019. godine nije bilo kontrole Poreske uprave.

21.2 Sudski sporovi

Društvo vodi određene sudske sporove sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine koji se smatraju uobičajenim za ovu vrstu poslovanja, uključujući sporove po osnovu odštetnih zahtjeva prema različitim polisima osiguranja koje je Društvo izdalo. Obzirom da se ne mogu sa sigurnošću predvidjeti efekti i ishod ovih sporova, rukovodstvo Društva smatra da, uzimajući u obzir iznose rezervisanih sredstava za takve sporove u toku ili naknadne potencijalne odštetne zahtjeve, ishodi sporova u toku ili podnijetih odštetnih zahtjeva kao i onih koji eventualno predstoje protiv Društva, nemaju materijalno značajne negativne efekte na finansijsko stanje ili rezultate poslovanja Društva.

22. IZVJEŠTAJ AKTUARA

Aktuar Društva je gospodin Rudi Lipovec.

Mišljenje ovlaštenog aktuara o godišnjim finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju Akcionarskog društva za osiguranje Lovćen – životna osiguranja, na dan 31.12.2019. godine je pozitivno, sa sljedećim sugestijama Društvu:

- ukoliko društvo nastavi sa uvećavanjem portfelja, dobro bi bilo da prati stepen mortaliteta portfelja i upoređuje ga sa pretpostavljenim koje je bilježilo u 2019. godini.
- potrebna je posebna pažnja na prinose ulaganja tehničkih rezervi, koji trebaju i dalje nadmašivati garantovane kamate u tarifama i na usklađenost deponovanih i uloženi sredstava sa obavezama Društva sa aspekta ručnosti i likvidnosti sredstava.

23. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Brzo širenje virusa Covid-19 i njegovi društveni i ekonomski efekti u Crnoj Gori, kao i na globalnom planu, mogu za posljedicu imati pretpostavke i procjene koje će zahtijevati revidiranje. Uzimajući u obzir novonastalu situaciju Rukovodstvo Društva je izvršilo prognozu kretanja finansijskih pokazatelja do kraja 2020. godine, koristeći najrigoroznije pretpostavke. Ova prognoza je pokazala da i u slučaju najrigoroznijih pretpostavki, efekti pandemije Covid-19 neće ugroziti adekvatnost kapitala Društva, pokriće tehničkih rezervi, niti načelo stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove za sastavljanje finansijskih izvještaja. Osim pomenutih, nije bilo događaja nakon datuma bilansa koji bi zahtijevali dodatno objelodanjanje.

Podgorica, 14. april 2020. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovćen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Tijana Radinović
Rukovodilac odjeljenja za finansije i
računovodstvo

Izvršni direktor

Zorka Milić

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

Izvještaj menadžmenta za 2019. godinu

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

Sadržaj:

1.	KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	3
2.	ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	4-6
3.	MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	7
4.	PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	8
5.	PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	9
6.	INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA	9
7.	POSLOVNE JEDINICE	10-11
8.	PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	12
9.	CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	13
10.	INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	13-15
11.	CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	15-16
12.	IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	16-17

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE "LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“ Podgorica sa sjedištem u Podgorici, ulica Marka Miljanova 29/III (u daljem tekstu: „Društvo“), osnovano je 24. decembra 2010. godine.

Društvo je usaglasilo svoju organizaciju sa Zakonom o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br.6/02) i upisalo se u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici 24. decembra 2010. godine pod brojem 4-0009247/001.

Djelatnost Društva čine poslovi životnih osiguranja.

Poslovi životnih osiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju i preduzimanje mjera za sprečavanje i suzbijanje rizika koji mogu ugroziti osigurana lica, kao i zaključivanje i izvršavanje ugovora o reosiguranju osiguranog viška rizika iznad samopridržaja.

Društvo se, u okviru djelatnosti osiguranja, bavi poslovima životnog osiguranja:

- osiguranje života,
- rentno osiguranje,
- dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života,
- druge vrste životnih osiguranja.

Prosječan broj radnika u 2019. godini je 28 radnika (2018: 26 radnika), od kojih je 10 radnika (2018: 9 radnika) zaposleno po ugovoru o dopunskom radu (8 radnika su glavni zastupnici, interni revizor i koordinator za upravljanje rizicima).

Osnovni kapital Društva na 31.12.2019. godine iznosi 3.000 hiljade EUR. Akcionarski kapital je podijeljen na 300 hiljada akcija koje imaju pojedinačnu nominalnu vrijednost 10 EUR. Sve akcije su obične (redovne) akcije, glase na ime i čine jednu klasu akcija.

Jedini akcionar Društva je njegov osnivač Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica.

Dana 30. decembra 2010. godine Društvo je zaključilo Ugovor o prenosu portfelja sa Akcionarskim društvom za osiguranje "Lovćen", Podgorica broj 03-371/30, a dana 25. januara 2011. godine i aneks Ugovora broj 03-371/30-1 po kome je utvrđen prenos portfelja u skladu sa Zakonom o osiguranju Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06 i 19/07, „Sl. list CG“ 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16).

U skladu sa Rješenjem o davanju saglasnosti za prenos portfelja broj 03-1116/3-10 od 31. januara 2011. godine, Agencija za nadzor osiguranja je dala saglasnost Akcionarskom društvu za osiguranje "Lovćen", Podgorica, za prenos portfelja životnih osiguranja na Društvo.

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

(U hiljadama EUR)

	Tekuća 2019. godina	Prethodna 2018.godina
Obračunate bruto premije osiguranja	3.514	2.158
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja	(41)	(37)
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	3.473	2.121
POSLOVNI PRIHODI	3.473	2.121
Obračunate bruto naknade šteta	(2.783)	(1.171)
Umanjenje za udio reosiguranja u naknadama šteta		
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	77	(38)
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete u reosiguravajući dio	-	-
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete	(349)	(127)
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta	6	(1)
Rashodi naknada šteta	(3.049)	(1.337)
Promjene rezervisanja za bonuse i popuste	(58)	(127)
Promjene matematičkih rezervisanja	222	(29)
Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja	164	(156)
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	(26)	(17)
POSLOVNI RASHODI	(2.911)	(1.510)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT	562	611
Troškovi sticanja osiguranja	(338)	(341)
Amortizacija	(6)	(3)
Troškovi rada	(89)	(80)
Materijalni troškovi	(3)	(6)
Ostali troškovi usluga	(62)	(47)
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	3	3
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	(495)	(474)
DOBITAK/GUBITAK - NETO POSLOVNI REZULTAT	67	137
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA	321	320
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	357	342
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(93)	(82)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	264	260
Prihodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	86	61
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(29)	(1)
Neto finansijski rezultat koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	57	60
DOBITAK REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	388	457
POREZ NA DOBIT	(26)	(39)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU	362	418
ZARADA PO AKCIJI (u EUR)	1,2696	1,7220

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

**BILANS STANJA
NA DAN 31. DECEMBRA 2019. GODINE
U hiljadama EUR**

	<u>Tekuća 2019. godina</u>	<u>Prethodna 2018. godina</u>
AKTIVA		
Nematerijalna imovina	13	1
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	30	19
Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi	6.861	5.688
Dugoročna finansijska ulaganja	6.861	5.688
Kratkoročna finansijska ulaganja		827
Gotovinska sredstva	213	158
Kratkoročna potraživanja	409	350
Kratkoročna sredstva	622	1.335
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama		
Ukupna aktiva	7.526	7.043
PASIVA		
Akcijski kapital-obične akcije	3.000	2.600
Osnovni kapital	3.000	2.600
Revalorizacione rezerve	242	114
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	95	77
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	362	418
Prenesena i neraspoređena dobit	457	495
Rezerve	699	609
Bruto tehničke rezerve	926	707
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja	2.669	2.891
Ostala rezervisanja	28	13
Rezervisanja	3.623	3.611
Kratkoročne obaveze	162	197
Odložene poreske obaveze	42	26
Ukupna pasiva	7.526	7.043

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

2.1. Ključni pokazatelji poslovanja

POKAZATELJI:	Realizacija	Realizacija
	01-12 2019	01-12 2018
ROE	10,4%	14,3%
ROA	4,9%	6,3%
Troškovni količnik	15,0%	23,4%
Bruto kvota šteta	0,87	0,62
Bruto kombinovana kvota	1,01	0,83
Pokazatelj likvidnosti	37,63	30,17
Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja	1,11	1,22
Adekvatnost kapitala (koeficijent raspoloživog i minimalnog kapitala) – u skladu sa lokalnim propisima na zadnji dan perioda	1,03	1,03

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Izvršni direktor Društva "Lovćen-životna osiguranja" AD je Zorka Milić.

Organ upravljanja Društva je Odbor direktora.

Članovi Odbora direktora Društva su:

- Janez Rožmarin, predsjednik Odbora direktora
- Igor Zupan, potpredsjednik Odbora direktora
- Edvard Kranjčić, član Odbora direktora

Članovi Revizorskog odbora su:

- Anja Bošković, predsjednik Revizorskog odbora
- Stanko Mugoša, član Revizorskog odbora
- Bojana Atanasković, član Revizorskog odbora

Skupština akcionara - Jedini akcionar Društva je njegov osnivač Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica koga zastupa Izvršni direktor Matjaž Božič.

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

Preduzeće "Lovćen-životna osiguranja" a.d., vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

Kao društveno odgovorno preduzeće, a u skladu sa djelatnošću koje Društvo obavlja, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da:

- Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- Smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi,
- Uključimo mogućnost reciklaže, spriječimo ili ograničimo uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja;
- Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

S obzirom da Društvo posluje u zgradi Filijale "Lovćen" osiguranja, samim tim ima obezbijeđene protivpožarne aparate i vodi se reciklažom kancelarijskog papira.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Društvo ima u narednom periodu jasnu viziju razvoja osiguranja života kroz stvaranje svoje interne mreže agenata prodaje za prodaju osiguranja života. Fokusiranjem na stranku, dinamično razvijamo nove načine poslovanja, koji su temelj našeg odgovornog dugoročnog razvoja, a u isto vrijeme posluje profitabilno i sigurno. Svjesni smo da isključivo kvalitetom možemo steći povjerenje osiguranika i postati jedna od vodećih osiguravajućih kuća na izazovnom tržištu životnih osiguranja.

LŽO za naredni period prepoznaje sledeća strateška usmjerenja:

1. Razvoj jednostavnih, razumljivih i potrebama stranaka prilagodljivih proizvoda i procesa sa fokusom na stranku (vrijednost za stranku i vrijednost stranke)
2. Razvoj interne prodajne mreže za uspješnu prodaju naših proizvoda
3. Povećanje tržišnog udjela
4. Podizanje svijesti o važnosti životnog osiguranja i produbljivanje odnosa sa strankama

Fokus Društva u narednim godinama jeste prodaja i razvojne aktivnosti kako bi pored jačanja interne mreže, razvoja bankoosiguranja i podrške svim ostalim prodajnim kanalima postigli planirane rezultate.

Društvo je formiranjem Odsjeka za call centar i Odsjeka za internu mrežu krajem 2019.godine usmjerilo svoje prodajne aktivnosti na individualna osiguranja fizičkih lica. Povezanost sa Lovćen osiguranjem AD u budućem periodu vodiće prema razvoju cross-selling modela za povezivanje prodajnih mreža za bolje iskorišćenje resursa oba društva. Takođe je neophodno dalje raditi na razvoju zastupnika u LO, efikasnijoj obradi podataka doživljenja ovog kanala prodaje i edukaciji drugih zastupnika o mogućnostima zaključenja životnih osiguranja.

U narednom periodu Društvo će nastaviti da razvija modele provizioniranja u nastojanju da obezbjedi konkurentnost provizije uz zadržavanje konkurentnosti proizvoda.

Ostvarivanje poslovnih ciljeva zasniva se na pravom izboru kvalitetnih radnika i stalnom usavršavanju svih zaposlenih u Društvu. Zaposleni u Društvu, njihova odgovornost, stručnost i znanje su najveći kapital koji će dati dodatni zamajac ostvarivanju veće profitabilnosti.

Tradicija, prepoznatljivost, povjerenje klijenata i najšira paleta proizvoda očuvane najveće tržišno učešće kod neživotnih osiguranja i postići što bolju poziciju i veće tržišno učešće kod životnih osiguranja do kraja strateškog perioda. Pružanje konkurentnih i kvalitetnih usluga Društvo ostvaruje prepoznavanjem zahtjeva tržišta, prilagođavanjem potrebama osiguranika, unapređenjem tehnologije i usaglašavanjem sa tehnologijom matične kuće. Poznato je da je najuspješnija osoba ona koja se može najbolje i najbrže prilagoditi novim situacijama. To vrijedi kako za pojedinca tako i za preduzeća.

Osiguranici su sve više informisani, te iz tog razloga su vrlo kritični, zahtjevni i osjetljivi na odnos cijene i usluga, i ostaju lojalni samo ako su sve njihove potrebe adekvatno zadovoljene. U nastojanju zadovoljenja potreba klijenata Društvo konstantno prati zahtjeve tržišta.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1. Istraživanje i razvoj

U skladu sa strateškim projektom, razvija se specijalna prodajna mreža. Bitan razvojni izazov jeste angažovanje kvalitetnih agenata prodaje shodno planu razvoja interne mreže.

Društvo je, u saradnji sa društvom APO plus d.o.o., zaključilo novi ugovor o osiguranju sa Hipotekarnom bankom AD od 01.03.2019.godine. Takođe smo, posredstvom društva APO Plus d.o.o., zaključili novi ugovor sa NLB bankom AD za period 20.03.2019.-20.03.2020.godine.

Oba ugovora se odnose na grupno osiguranje života penzionera klijenata banke sa promjenjivom premijom. Prethodni ugovor sa NLB bankom AD koji je podrazumjevaao fiksnu premiju za cijelo vrijeme trajanja ugovora je istekao 20.03.2019.godine, a Društvo u budućem radu neće nuditi ovakav obračun premije za grupno osiguranje penzionera klijenata banke. Proizvod podrazumijeva da će ugovarač osiguranja i platilac premije biti Banka, a u osiguranje će ući svi korisnici kreditne linije banke koja se odnosi na penzionere.

Društvo je izmjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka formiralo tri odsjeka u okviru Odjeljenja za prodaju i marketing: odsjek za komercijalne poslove (poslovi osiguranja života pravnih lica, podrške društvima za zastupanje i posredovanje, mreže Lovćen osiguranja kao kanalom prodaje i osiguranjem preko banaka); odsjek za internu mrežu (interna mreža koja se razvija po modelu TRIS SLO) i odsjek za Call centar (zakazivanje sastanaka za internu mrežu).

Društvo je u prethodnom periodu sa društvom "Lovćen" osiguranje AD radilo na promjeni loga. Novi logo je preuzet od matičnog društva Zavarovalnice Triglav.

Društvo je, u saradnji sa društvom APO plus d.o.o., zaključilo novi ugovor o osiguranju sa Lovćen bankom AD od 14.10.2019. godine za grupno osiguranje korisnika kredita.

Tokom decembra mjeseca Društvo je aktivno radilo na promjeni svih tarifa (riziko, mješovito, stipendijsko) koje će se primjenjivati na osiguranja koja se zaključe nakon 01.01.2020. godine.

5.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

Društvo posebnu pažnju posvećuje edukaciji i osposobljavanju svojih zaposlenih, a posebno u dijelu razvoja interne prodajne mreže. Tokom godine obavljeno je više edukacija u skladu sa strateškim projektom „Razvoj interne prodajne mreže u Lovćen-životnim osiguranjima“.

Takođe, tokom godine zaposleni su obučavani u dijelu upravljanja rizicima, SPNFT-a i usklađenosti poslovanja. Obavezni su godišnji sastanci na nivou Grupe Triglav u dijelu finansija i računovodstva, aktuarstva, SPNFT-a, i upravljanja rizicima.

Društvo u okviru svog poslovanja praktikuje :

- Individualno, odnosno kolektivno osposobljavanje najvišeg rukovodstva (Izvršni direktor, rukovodioci odjeljenja): coaching – eksterni coach
- Nadogradnju i poboljšanje redovnih sastanaka
- Priprema uvođenja obaveze neposrednih rukovodilaca da sa svojim zaposlenima obave bar jedan razgovor godišnje
- Svi rukovodioci moraju imati jasno definisane ciljeve i predstaviti ih svojim zaposlenima, uz periodično davanje povratnih informacija o njihovoj uspješnosti
- Primjenu Kodeksa Triglav grupe.

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Preduzeće "Lovćen-životna osiguranja" AD, nije imalo otkup sopstvenih akcija tokom 2019.godine.

7. POSLOVNE JEDINICE

Sjedište društva "Lovćen-životna osiguranja je u Ul.Marka Miljanova br. 29/III, Podgorica. Društvo nema drugih poslovnih jedinica.

Prosječan broj radnika u 2019. godini je 28 radnika (2018: 26 radnika), od kojih je 10 radnika (2018: 9 radnika) zaposleno po ugovoru o dopunskom radu (8 radnika su glavni zastupnici, interni revizor i koordinator za upravljanje rizicima).

TABELA: Zaposleni u Društvu s obzirom na vrstu zaposlenja

Vrsta zaposlenja	31.12.2019	Udio	31.12.2018	Udio
Interni radnici	15	54%	8	31%
Zastupnici	13	46%	18	69%
Ostali (npr, zaposleni na teh, pregledima...)				
Ukupno	28	100%	26	100%

TABELA: Zaposleni u Društvu s obzirom na vrstu ugovora o radu (određeno, neodređeno vrijeme)

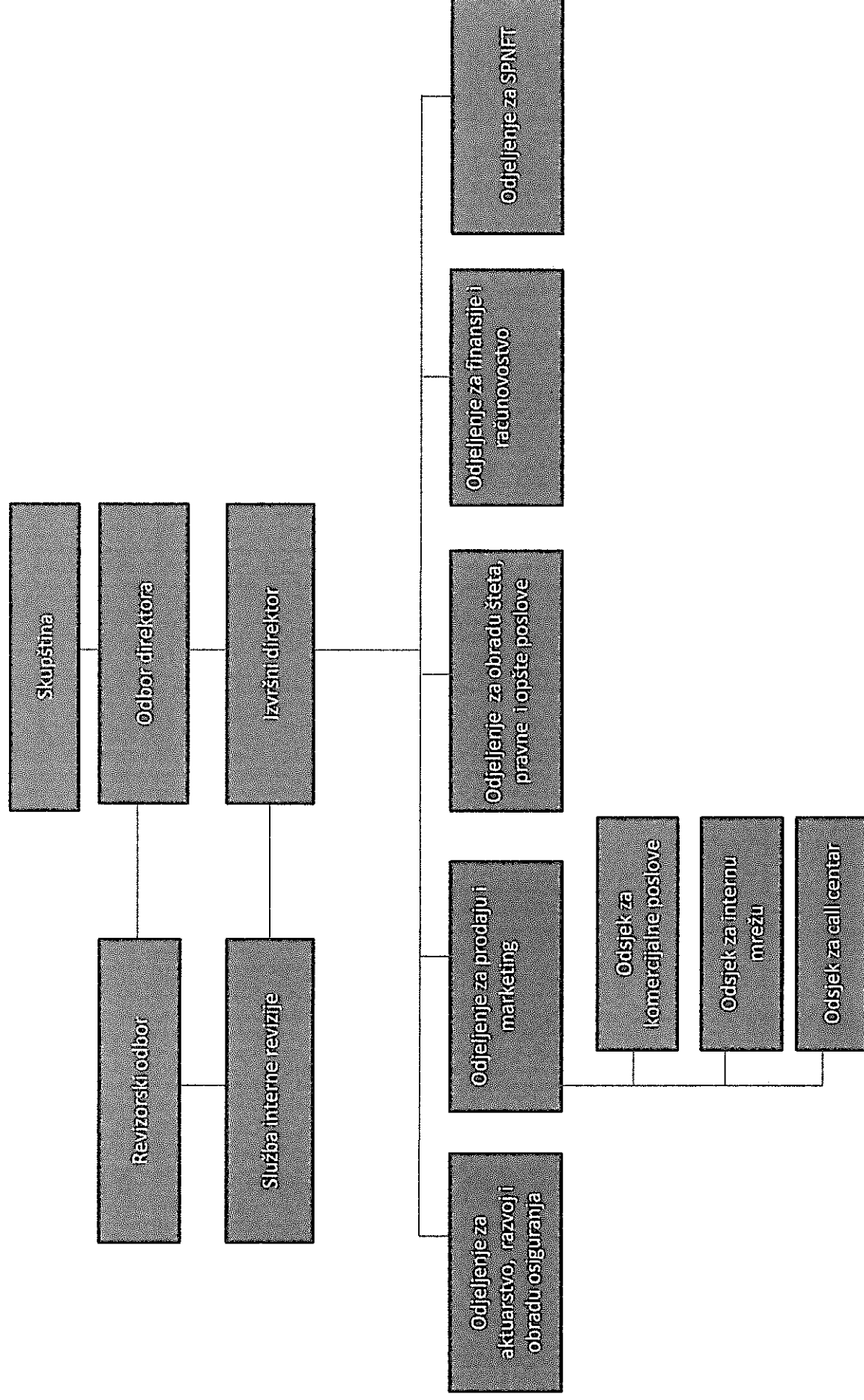
Vrsta ugovora o radu	31.12.2019	Udio	31.12.2018	Udio
Za određeno vrijeme	20	71%	17	65%
Za neodređeno vrijeme	8	29%	9	35%
Ukupno	28	100%	26	100%

TABELA: Zaposleni u Društvu s obzirom na stepen obrazovanja

Stepen obrazovanja	Broj zap. 31.12.2019	Udio 31.12.2019	Broj zap. 31.12.2018	Udio 31.12.2018
Niža in manje (I-IV)				
Srednja (V)	20	71%	19	73%
Viša (Vi)				
Visoka (VII)	7	25%	6	23%
Magisterij (VIII)	1	4%	1	4%
Doktorat (IX)				
Ukupno	28	100%	26	100%

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

Organizaciona šema Lovćen – životna osiguranja AD Podgorica

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

**8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU
FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA**

8.1 Obveznice

Obveznice Države Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine su prikazane u sledećem pregledu:

					(U hiljadama EUR)	
			Kamatna stopa (%)	Datum dospelja	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obveznice 2019.	Crne	Gore	5,38%	20. maj 2019.	-	827
Obveznice 2020.	Crne	Gore	3,88%	18. mart 2020.	-	1.229
Obveznice 2021.	Crne	Gore	5,75%	10. mart 2021.	-	702
Obveznice 2025.	Crne	Gore	3,38%	21. april 2025.	3.097	2.664
Obveznice 2026.	Crne	Gore	3,50%	22. april 2026.	575	-
Obveznice 2029.	Crne	Gore	2,55%	03. oktobar 2029.	2.280	-
					5.952	5.422
Minus tekuće dospjeće					-	827
Ukupno:					5.952	4.595

8.2 Akcije

Ulaganja u akcije se odnose na plasmane u sljedeće entitete:

		(U hiljadama EUR)	
		31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	0,3438	46	63
Invest banka Montenegro AD, Podgorica	0,0116	-	-
Societe Generale Montenegro AD, Podgorica	0,1623	-	79
Port of Adria AD, Bar	0,0056	-	-
Ukupno:		46	142

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima društva "Lovćen-životna osiguranja" AD (u daljem tekstu: Društvo) proizilazi iz vizije, misije i ciljeva Društva, koji su usklađeni sa strateškom vizijom Grupe Triglav i sa zajedničkim interesima učesnika povezanih sa Društvom (akcionari, osiguranici, regulatori, te druge zainteresirane grupe i pojedinci).

Sklonost u preuzimanju rizika predstavlja onaj nivo rizika odnosno nivo potencijalnih gubitaka, koji proizilaze iz tih rizika, za koji je ocijenjeno da je Društvo spremno da prihvati tokom poslovanja, kako bi postiglo postavljene poslovne i strateške ciljeve. Apetit za rizikom velikim dijelom predstavlja subjektivnu procjenu uprave Društva i njegovih eksperata i najvećim dijelom se zasniva na kvalitativnom setu kriterijuma datih kulturom upravljanja rizicima prisutnih unutar Društva. U zavisnosti od prirode pojedinog tipa rizika, kao i od dostupnosti i kvaliteta sa njom povezanih podataka, apetit za pojedinim rizikom se definiše kvalitativno ili kvantitativno. Veoma je bitno naglasiti da ograničavanje, tj. limitiranje rizika na prihvatljiv nivo istovremeno utiče na nivo prinosa koji Društvo može da očekuje iz poslovanja. Iz tog razloga, Društvo teži ka tome da limiti proizilaze iz prihvatljivog nivoa, kao i da na osnovu pomenutih ograničenja postiže maksimalni mogući prinos.

Stvaramo sigurniju budućnost. Misiju ostvarujemo na osnovu naših vrijednosti i glavnih sposobnosti. Naše vrijednosti su odzivnost (odazovemo se odmah i efikasno), jednostvanost (jednostavni smo i transparentni) i pouzdanost (ostvarujemo obećano). Naše glavne sposobnosti su: stručnost kadrova, široka baza klijenata, inovativnost, brzo uvođenje novih proizvoda, fleksibilnost/prilagodljivost promjenama na tržištu, liderstvo i stabilni odnosi sa kanalima prodaje i ključnim klijentima.

Fokusiranjem na stranku, dinamično razvijamo nove načine poslovanja, koji su temelj našeg odgovornog dugoročnog razvoja, a u isto vrijeme poslujeemo profitabilno i sigurno. Svjesni smo da isključivo kvalitetom možemo steći povjerenje osiguranika i postati jedna od vodećih osiguravajućih kuća na izazovnom tržištu životnih osiguranja. Vizija Društva je sigurno i profitabilno poslovanje.

Cilj Društva je obezbjeđenje dugoročne profitabilnosti, rast bruto fakturisane premije, tržišno učešće od oko 20%, obezbjeđivanje dovoljnosti tehničkih rezervi. Poboljšanje trajnosti osiguranja, poboljšanje zadovoljstva klijenata, odnosno sveukupno poboljšanje poslovanja.

Ciljna profitabilnost kapitala (ROE) je 6% do kraja strateškog perioda, uz ostvarivanje mjerodavnog štetnog rezultata do 53%. Profitabilnost kapitala (ROE) je od osnivanja Društva u prosjeku oko 8%.

Društvo preuzima i upravlja rizicima u skladu sa zacrtanim strateškim ciljevima. U Izjavi o apetitu za rizicima definisani su tipovi rizika i tolerancija prema rizicima koje je Društvo spremno da preuzme za ostvarenje postavljenih ciljeva.

Metodologija mjerenja rizika je Standardna formula (Solventnost II), što je i definisano u Katalogu rizika.

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

U skladu sa djelatnošću kojom se Društvo bavi u Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima identifikovalo je sledeće rizike: rizik osiguranja, kreditni rizik, rizik likvidnosti i tržišni rizik.

Rizici osiguranja su rizici u vezi sa skrivenim prijetnjama i postupcima upotrijebljenim prilikom obavljanja poslova koji proizilaze iz obaveza životnog osiguranja društva prema osiguranicima i drugim ovlašćenim licima iz ugovora o osiguranju. Rizici osiguranja su rizici od nastanka gubitka ili nepovoljne promjene u vrijednosti obaveza iz osiguranja usljed neodgovarajućih premija i pretpostavki korišćenih u obračunu tehničkih rezervi. U okviru direktnih poslova osiguranja Društvo se suočava sa primarnim rizicima osiguranja koji se razvrstavaju po tipovima rizika (vrstama rizika), kao što je definisano u Katalogu rizika i predstavljaju pokrivene opasnosti u proizvodima osiguranja: dostizanje duboke starosti, smrtnost, invalidnost i obolijevanje, nezgode, ustrajnost portfelja, drugi demografski faktori, operativni troškovi, zdravlje, i sl.

Osnovni cilj upravljanja rizicima osiguranja je dostizanje, odnosno očuvanje veličine i kvaliteta portfelja koji obezbjeđuje stabilno i sigurno poslovanje uz istovremeno maksimiziranje prinosa.

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA (nastavak)

Društvo za ispunjenje osnovnog cilja ima uspostavljene postupke za obezbjeđivanje odgovarajućeg nivoa izlaganja rizicima osiguranja, i to na sljedeći način:

- definisanjem internih odnosa u pogledu ovlaštenja, nadležnosti i odgovornosti;
- definisanjem odgovarajućih postupaka za oblikovanje i potvrđivanje proizvoda osiguranja;
- definisanjem odgovarajućih postupaka prepoznavanja (identifikacije), mjerenja ili ocjenjivanja, savladavanja i praćenja rizika osiguranja;
- odgovarajućim sistemom internih kontrola;
- praćenjem obima bruto premija osiguranja;
- definisanjem maksimalnog samopridržanja i odgovarajućeg reosiguravajućeg pokrića, a time i obezbjeđivanjem odgovarajućeg nivoa reosiguranja portfelja;
- obezbjeđivanjem odgovarajućeg nivoa rezervisanja i kapitala s obzirom na rizičnost portfelja i dr..

Tržišni rizik

Poslovanje Društva je izloženo različitim finansijskim rizicima. Tržišni rizik je opasnost od nastanka gubitka ili nepovoljne promjene finansijskog položaja društva koja nastaje zbog promjena u visini i nepredvidljivosti tržišnih cijena sredstava, obaveza i finansijskih instrumenata. Tržišni rizik znači smanjenje viška imovine Društva iznad njegovih obaveza zbog promjene tržišnih varijabli na tržištima finansija i nekretnina.

Dakle, tržišni rizici odražavaju rizike koji proizilaze iz promjena u vrijednosti ili nepostojanosti tržišnih cijena finansijskih instrumenata. Društvo u okviru upravljanja tržišnim rizicima uvažava one finansijske instrumente koji utiču na vrijednost njegovih sredstava i obaveza, kao i strukturnu neusklađenost njegovih sredstava i obaveza.

Upravljanje rizikom obavlja Rukovodstvo na osnovu politika koje odobri Odbor direktora. Odbor direktora donosi, u pisanoj formi, osnovna pravila za sveukupno upravljanje rizikom, kao i politike, takođe u pisanoj formi, koje obuhvataju posebne oblasti kao što su valutni rizik, kamatni rizik, rizik promjene cijena vlasničkih hartija od vrijednosti, rizik promjene cijena nekretnina, rizik koncentracije, kreditni rizik i ulaganje viška likvidnih sredstava.

Društvo nije izloženo valutnom riziku. Valutni rizik proističe iz obračuna i uplata šteta u inostranstvu i aktuelnih priznatih obaveza.

Kreditni rizik je opasnost od gubitka ili nepovoljne promene u finansijskom položaju društva zbog kretanja u kreditnom položaju suprotnih strana i mogućih dužnika kojima je izloženo društvo u obliku rizika neplaćanja suprotne strane i rizika koncentracije. Kreditni rizik nije osnovni rizik poslovanja Društva već proizilazi iz aktivnosti osnovnog poslovanja (npr. rizik nenaplate potraživanja od osiguranika, rizik nenaplate od reosiguranja, kreditni rizik koji proizilazi iz ulaganja u finansijsku imovinu – npr. depoziti u bankama, dužnički vrednosni papiri i sl.). Područja u kojima je Društvo izloženo kreditnom riziku su:

- izloženost prema bankama i bankarskim grupama,
- potraživanja od potpisnika ugovora o osiguranju,
- potraživanja od posrednika pri osiguranju.

Društvo nema značajne koncentracije kreditnog rizika. Kreditni rizik portfolija se kontroliše ulaganjem sredstava u investicije s odgovarajućom bonitetnom ocjenom, stručnom analizom kreditnog rizika suprotnih strana i dovoljnim stepenom diversifikacije portfolija.

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA (nastavak)

Rizik likvidnosti je rizik nastanka gubitka ukoliko Društvo nije sposobno da izmiri sve finansijske obaveze i obaveze dospjele na plaćanje koje nastanu u slučaju pojave većih šteta odnosno kada postoji potreba da se obezbijede potrebna sredstva sa značajno višim troškovima od uobičajenih. Rizik likvidnosti je i rizik otežanog pristupa finansijskim izvorima potrebnim za isplatu obaveza koje proizilaze iz ugovora o osiguranju i drugih ugovora. Rizici likvidnosti se obično materijalizuju u obliku nemogućnosti unovčenja investicija, a da prodaja ne bi tekla po znatnom diskontu s obzirom na trenutne tržišne cijene.

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa novčanih sredstava i hartija od vrijednosti namijenjenih prodaji, raspoloživost finansiranja preko odgovarajućeg iznosa kreditnih obaveza i mogućnosti da se izravna pozicija na tržištu. Koeficijent likvidnosti Društva na 31.12.2019. godine je iznosio 37,63%.

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Društvo je uspostavilo Sistem upravljanja rizicima čiji je osnovni cilj ostvarivanje zacrtanih strateških ciljeva. Društvo uspostavlja upravljanje rizicima na sledećim osnovama:

- poznavanje i razumijevanje preuzetih rizika;
- uključenost upravljanja rizika u sveobuhvatnu organizacionu kulturu i strukturu;
- definisanje limita i sistema praćenja izloženosti rizicima i preduzimanja mjera;
- mjerenje i izvještavanje o rizicima i
- interni akti iz oblasti upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima se sastoji od aktivnosti koje na osnovu identifikacija rizika obezbjeđuju nadzor nad preuzetim i potencijalnim rizicima i omogućavaju:

- izbjegavanje rizika u poslovnim oblastima koje su zbog previsokog stepena rizičnosti neprihvatljivi za Društvo,
- praćenje rizika na područjima na kojima je očekivan uravnotežen odnos troškova preuzetih rizika i prinosa,
- ograničavanje i smanjivanje rizika na prihvatljiv nivo uspostavljanjem limita i
- prenos i zaštita rizika.

Upravljanje rizicima obuhvata sljedeće aktivnosti:

- prepoznavanje (identifikacija) rizika koji se pojavljuju u poslovnom procesu,
- kvantifikacija, odnosno ocjena važnosti pojedinačnih rizika uz uvažavanje principa poslovanja,
- definisanje ciljeva u oblasti preuzimanja rizika koji proizilaze iz Apetita za rizicima i na osnovu toga uspostavljanje sistema limita,
- kontrola nad preuzimanjem rizika koji proizilaze iz poslovanja,
- kontrola rizika na način na koji se obezbjeđuje usklađenost poslovanja sa Strategijom i definisanim ograničenjima,
- praćenje profila rizičnosti uz primjenu internih metodologija,
- sprovođenje redovnog izvještavanja i
- preduzimanje mjera u slučaju utvrđenih odstupanja i zaoštrenih okolnosti poslovanja.

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE "LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA (nastavak)

Sistem upravljanja rizicima u Društvu uključuje sve oblasti sa posebnim osvrtom na oblasti koje mogu materijalno uticati na poslovanje i postavljene ciljeve:

- razvoj proizvoda, zaključivanje osiguranja i formiranje tehničkih rezervi,
- isplata šteta odnosno obaveza po osnovu ugovora o osiguranju,
- definisanje maksimalnog samopridržaja i učešća reosiguranja, kao i ostalih tehnika za smanjenje rizika,
- aktivno upravljanje sredstvima i obavezama, kao i obezbjeđivanje njihove optimalne usklađenosti,
- prepoznavanje (identifikacija) i upravljanje kreditnim rizikom,
- obezbjeđenje likvidnosti,
- upravljanje operativnim rizicima i
- upravljanje nefinansijskim rizicima.

U sistemu upravljanja rizicima Društvo ima jasno i precizno definisane odgovornosti i nadležnosti njegovih organizacionih jedinica.

Svi važni rizici, koje Društvo preuzima u svom poslovanju, određeni su i predstavljeni u Katalogu rizika. Radi se o spisku koji sadrži popis analiziranih, važnih vrsta rizika, kojima se Društvo izlaže zbog njihovih karakteristika. Sadrži najmanje podatke o vrsti i podvrsti rizika, definiciju rizika, sistemu upravljanja rizikom, odgovornu organizacionu jedinicu za preuzimanje i odgovornu organizacionu jedinicu za praćenje, kao i način izvještavanja o izloženosti. Katalog rizika, takođe, definiše trenutnu i ciljanu metodologiju mjerenja za svaku važnu vrstu rizika, čime je pokriven i razvojni aspekt oblasti upravljanja rizicima.

Spremnosti za preuzimanje rizika Društvo na kvantitativni i kvalitativni način definiše stepen do kojeg je na pojedinačnim segmentima rizika – u okviru svoje sposobnosti - spremno da se izloži za postizanje svojih strateških ciljeva. Kvalitativne mjere opisuju središnje poslovne strategije i ciljeve, koji označavaju smjer djelovanja i definišu rizike koje su spremni preuzeti. Kvantitativne mjere uspostavljaju konkretne mjere za pojedine vrste rizika (tzv. ključne indikatore), kao i nivoe spremnosti i tolerancije za preuzimanje svake važne vrste rizika, koji omogućavaju uspostavljanje limita i koje su ključne za implementaciju efikasnog procesa upravljanja rizicima.

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Korporativno upravljanje predstavlja sistem za upravljanje i kontrolu privrednih društava. Prema rezultatima empirijskih istraživanja, kompanije koje se pridržavaju korporativnog upravljanja obično ostvaruju bolje rezultate od kompanija koje to ne čine. Jedan od razloga je taj što kroz poboljšane mehanizme upravljanja i kontrole dolazi do bolje raspodele nadležnosti i boljeg funkcionisanja celokupnog procesa odlučivanja. Drugi razlog je taj što kompanije sa dobrim korporativnim upravljanjem ulivaju veće poverenje, čime privlače više investitora. Oba ova elementa pomažu kompanijama sa dobrim korporativnim upravljanjem da prevaziđu kompanije koje imaju loše standarde u ovoj oblasti ili ih nemaju uopšte.

U Statutu Društva "Lovćen-životna osiguranja" ad primjenjen je Kodeks korporativnog upravljanja. Samim tim Društvo je obezbijedilo ravnopravan tretman i zaštitu prava akcionara, preduzelo mjere i aktivnosti kojima se akcionari podstiču da aktivno učestvuju u radu i odlučivanju skupštine Društva. Takođe, Društvo je Statutom utvrdilo veličinu (broj članova) Odbora direktora i osnovne kriterijume za njihov izbor rukovodeći se potrebom da ovaj organ bude organizovan na način koji omogućava da poverene zadatke obavlja stručno, efikasno, i u najboljem interesu Društva, uz poštovanje odgovarajućeg stepena nezavisnosti u radu i odlučivanju. Pored ovoga, Statutom Društva su definisani karakter i priroda poslova Izvršnog direktora, Sekretara društva i nezavisnog revizora, kao i njihove nadležnosti i obaveze, uslovi za imenovanje i izbor. Takođe, Statutom Društva su i definisane obaveze Društva prema Agenciji za nadzor osiguranja.

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA**

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (nastavak)

Pored Statuta, Društvo ima i usvojen Sistem internih kontrola (OD-352/31, od 24.12.2015. godine), Standarde za usklađenost poslovanja Lovćen-životna osiguranja AD (OD-393/24 od 28.11.2018. godine), kao i Pravilnik o rješavanju sukoba interesa (OD-104/37 od 27.03.2015. godine).

Svrha sistema internih kontrola u Društvu "Lovćen-životna osiguranja" AD je da obezbijedi uspješno i djelotvorno poslovanje Društva, postizanje postavljenih strateških ciljeva, promišljeno vođenje poslovanja, pouzdanost saopštenih finansijskih i nefinansijskih informacija, pravovremenost izvještavanja, djelotvornost sistema upravljanja rizicima, usklađenost poslovanja, zaštitu imovine od gubitka i oštećenja, kao i očuvanje ugleda Društva. Sistem internih kontrola u Društvu čine internu kontrolnu okolinu, ocjenu rizika, interne kontrole, izvještavanje i komunikacija i nadzorne aktivnosti.

Nosioci poslovnih funkcija posebno moraju obratiti pažnju na primjereno izvještavanje ključnih funkcija Društva u skladu sa politikama koje opredjeljuju područje rada ključnih funkcija, i to u vezi sa rizicima kojim je u poslovanju izloženo Društvo i u vezi sa unutrašnjim kontrolama savlađivanja tih rizika. Obaveze izvještavanja poslovnih područja detaljnije su određene pojedinim internim aktima društva koji regulišu određeno područje poslovanja Društva. Isto važi za obaveze izvještavanja ključnih funkcija.

Sistem internih kontrola obuhvata cijelo Društvo i uključuje kako organe upravljanja i rukovođenja, tako i poslovne funkcije, kao i sve zaposlene u Društvu.

Standardi za usklađenost poslovanja u 'Lovćen-životna osiguranja AD obavezuju Društvo da obezbijedi uslove, donese određene odluke, detaljnija pravila i da usvoji mjere i uspostavi postupke za poštovanje standarda, u srazmjeri i u skladu sa specifičnim prirodom, organizovanošću, veličinom i složenosti poslovanja Društva. Društvo se obavezuje za imenovanje kordinatora usklađenosti poslova i uslova, njegovih obaveza i odgovornosti. Obavezno je praćenje promjena u pravnoj sredini i postupaka nadzora, kao i izvještavanje funkciji usklađenosti poslova.

Poseban akcenat je na sistem SPNFT-a s obzirom da se Društvo bavi poslovima životnog osiguranja gdje je zbog svoje poslovne djelatnosti u obavezi za sprovođenjem mjera sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma u skladu sa lokalnim zakonodavstvom. Pored ovoga, obuhvaćeni su i sistem sprečavanja sukoba interesa, zaštita ličnih podataka, obrada prijava prevara i kršenje kodeksa Grupe, praćenje zaključivanja ugovora sa zakonskim revizorima u cilju obezbeđivanja nezavisnosti zakonskih revizora, kao i procjena rizika usklađenosti poslova.

Pravilnik o rješavanju sukoba interesa u Društvu "Lovćen-životna osiguranja" ad važi za sve članove Odbora direktora i njegovih komisija (uključujući predsjedavajuće tih organa), Izvršnog direktora, prokuriste i sve ostale zaposlene. Ovaj Pravilnik određuje i definiše okolnosti i oblike sukoba interesa, dužnosti razotkrivanja postojećeg ili potencijalnog sukoba interesa, dužnosti razotkrivanja lične ili druge povezanosti sa trećim licima, kao i pravila, postupke i mjere prepoznavanja i rješavanja sukoba interesa.

U Statutu Društva primjenjen je Kodeks korporativnog upravljanja od strane MontegroBerze. U primjeni pravila korporativnog upravljanja Društva izjavljujemo da su implementirana sva gore navedena akta i u samoj primjeni istih ne postoje odstupanja.

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje "Lovćen – životna osiguranja", Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
Izveštaja menadžmenta

Tijana Radinović
Rukovodilac odjeljenja za finansije i računovodstvo

Izvršni direktor

Zorka Milić
Izvršni direktor